Leto LXIV | Poštnina plačana v gotovini | V Ljubljani, v soboto, dne 17. oktobra 1936. | Štev. 239 a | Cena 1.50 Din

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SLOVENEC

Ček. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inserate; Sarajevo štv. 7563, Zagreb štv. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva 6, telefon 2992

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2994, 2994 in 2050

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Breznacionalni „nacionalizem“ naše opozicije

Pri prihodnjih občinskih volitvah nastopi v taboru, ki ga je slovensko ljudstvo tako posrečeno imenovalo »sračje gnezdo«, ker se v njem zbirajo ljudje, znešeni skupaj z vseh vetrov, tudi skupina, ki je vsa histerična, da bi jo imenovali »nacionalistično«, pa ji tega naslova ne priznajo, ampak se ji slovensko in jugoslovansko javno mnenje le veselo smeje.

Skupina naših »nacionalistov« je, kakor bi gledal človeka, ki bi se rad odel, pa ima prekratko in preozko odejo. Če jo potegne k vzglavju, mu noge ostanejo na mrazu, če jo potegne k nogam, pa ga zebe v naga prsa. Če jo potegne na desno stran, kaže na levi gola rebra, če jo potisne nazaj proti levcii, je zopet desna stran razgaljena. Če se skrči in upogne kolena, gre ž njimi kvišku tudi odeja, če se zvije v klopčič, pa mu na vseh koncih gledajo izpod nje nesrečni prezebli udje. Takšna je naša skupina slovenskih jugoslovenskih »nacionalistov«. Na vse mogoče načine, ki so, objektivno povedano, občudovanja vredni, se trudi, da bi se pokrila z nacionalističnim dostojanstvom, prepleskanim z rodoljubnimi barvami in prešitim s tehtnimi nacionalističnimi šlagerji, pa ne gre in ne gre. Osemnajst let že, to se pravi, odkar živimo v skupni narodni domovini, že poskuša, pa ne gre. Svoj vbogi »nacionalizem« nateguje enkrat gor, drugič dol, enkrat sem, drugič tja, pa ga je le vedno okrog in okrog mnogo premalo, da bi mogel vso nagoto zakriti in preprečiti, da se ne bi ob nepravem trenutku, recimo, kar naenkrat prikazali izpod odeje recimo rdeči rožički kakšnega internacionalista, zavihan nos kakšnega nemčurja ali drugega narodnega odpadnika ali pa celo zarotniška čepica kakšnega breznacionalnega framasončka.

Slovenski narod je brez dvoma narodno zaveden. Jugoslovanska država je na narodnem idealizmu zgrajena. Tega nihče ne sme tajiti. Narodna zavest je pri nas v visokih častih. Pri nas cenimo in spoštujemo čuvstva ki veljajo narodu in njegovim svetinjam, kot so materni jezik, kultura, zgodovina. Pri nas bi tudi svoje nacionaliste cenili in jih na visoko spoštovano mesto posadili ter na nje ponosni bili, če bi se nam ne kazali v tako neprikupni podobi. Lahko bi bili naši domovini v okras, kot lep pušeljc fantu, ki si ga zatakne za klobuk, ali dekletu, ki si ga potisne za nedrija. Tako pa jih nihče ne mara, ko vidi, kako se stegujejo in zvijajo v pretesni oblekci, ki jim na vseh koncih in krajih poka, ker ne morejo in ne morejo vanj spraviti svoje raznolike preobilnosti.

Nacionalisti, kako lepo bi zvenelo to ime po naših lepih krajih, ko bi bilo resnično! Kako lepo bi se podala nacionalistična obleka, če bi pokrila telesa, ki jim je bila pomerjena. Pa ni! Zato se vidi kot da bi bila spaka!

Nacionalisti to, ki so dne 14. avgusta 1928 v svojem glasilu »Jutru« na uvodnem mestu pisali: **»V nedeljo je ves prečanski narod dvignil svoj glas in v nebo se je dvignila veličina in neomejenost njegove volje, da si ustvari novo boljšo bodočnost. In v ponedeljek belgrajska okrvavljena skupščina... sprejela nettunske konvencije...«**, Jugoslovenski »nacionalisti« so to? Pojte, pojte, ne omadežujte tega svetega imena!

Nacionalisti to, ki so v svojem glasilu »Jutru« dne 24. avgusta 1928 bohotno objavili sliko udeležencev zgodovinske seje Kmetsko demokratične koalicije, **kjer vidimo med udeleženci poleg že živečih in politično aktivnih »nacionalističnih« veljakov tudi podobe Svetozarja Pribičeviča in dr. Ante Pavelića, patrijotičnega »jugoslovenskega« spomina?** Pojte, pojte, saj vam narod ne verjame, in nikar ne skrunite tako svetega mesta!

»Nacionalisti« to, ki so v dobi glasovite diktature v pomanjkanju zavednih narodnih Slovencev polovili pod svoje zastave vse nemčurstvo v Sloveniji ter celo v strankine odbore imenovali nemškutarske izdajalce, ki še v svetovni vojni, ko je slovenski narod romal v ječe zaradi srbofilstva, **s slovenskimi vojaki niso marali slovensko govoriti in so slovenskega kmeta iz uradov odslavljali z nasmeškom, češ da ne razumejo slovensko?** »Nacionalisti« to, ki so po prsih nemškutarskih narodnih odpadnikov, ki so v stari monarhiji slovensko rajo izžemali in jo pridno avstrijskim oblastem denuncirali, **razobešali po nemčurskih prsih jugoslovanska odlikovanja v povračilo za »zasluge«, ki so si jih stekli, da so jim pomagali do oblasti?** Nacionalisti« to, ki so se za vedno osramotili v naši narodni zgodovini, **da so nad slovenskega volivca in davkoplačevalca zato, ker je hotel ostati Slovenec, nagnali trumo odlikovanih nemškutarjev, da so narodno rajo preganjali in zatirali v imenu jugoslovenskega nacionalizma na isti način, kakor so jo pred 20 leti tudi preganjali in zatirali v imenu pangermanstva?** »Nacionalisti« to, ki so se po štajerskih naseljih in po Kočevskem izdajalsko vezali z narodnimi odpadniki, z njimi sklepali volivne pakte, njim prepuščali slovenske občine in slovenske otroke, samo, da so nalovili nekaj glasov, ki so jih potem v triumfu nesli v Belgrad prodajat kot pristno narodno blago? »Nacionalisti« to, ki so dopuščali, ne samo dopuščali, **marveč hoteli, da je nemškutar postal zastopnik slovenske zemlje, samo, da je ne zatsopa slovenski mož, ki hrbta pod njihovim bičem ni vpognil?** »Nacionalisti« to, ki so **sadistično razpuščali in zaklepali slovenska prosvetna društva in slovenske prosvetne domove, brez katerih bi bržkone sedanja Slovenija bila že ponemčurjena pokrajina, nemčurjem pa puščali njihova odpadniška društva »Kulturbunda« in jih celo zalagali z državnimi podporami?** »Nacionalisti« to, ki so dovolili, da je **strupeno vsenemško glasilo v Celju začasa njihove diktatorske oblasti v Sloveniji smelo javno sramotiti preizkušen slovenski narodni tisk in dajati slovenskemu narodu lekcijo o jugoslovenskem nacionalizmu?** »Nacionalizem« to, da se je **na severni meji naše države nemčurstvo v par letih tako razpaslo, da je ustanovilo v Ljubljani pod nosom nacionalistov svoj vsenemški Gau in začelo po svojih inozemskih revijah objavljati veleizdajniške zahteve po vrnitvi slovenskega ozemlja, ki da je »deutscher Kulturboden« in »deutscher Raum«, k nemškemu ozemlju?** Gospodje »nacionalisti«, ali je to vaš »nacionalizem«? Pojdite z njim kamor hočete, v naš inarodni državi zanj ni prostora! »Nacionalisti« to, ki **pošiljajo svoje zastopnike v hitlerjevsko Nemčijo, da se v propagandnem ministrstvu uče nemškega rasnega duha in nemških metod osvajanja, da jih vporabijo, kadar bo treba zopet z nemčurskimi glasovi podpreti njihovo željo po oblasti nad Slovenijo in Jugoslavijo?**

Slovensko ljudstvo bo pri prihodnjih občinskih volitvah volilo nacionalno. O tem ni nobenega dvoma. Za to tudi ni treba nobene agitacije Mimo teh »nacionalistov« pa, ki se na obronkih slovenskega in jugoslovanskega narodnega življenja spakujejo v nacionalnih barvah — **v družbi z nemčurskimi narodnimi odpadniki in komunističnimi internacionalisti** — pa bo šlo z gnjevom in studom. Z gnjevom, da po tolikem trpljenju, ki spremlja slovensko pot v skupno jugoslovansko domovino, še vedno nismo mogli popolnoma iztrebiti narodnega neznačajništva, s studom pa, ker je ta obrobni preostanek naše narodne rasti madež na naši jugoslovanski domovini.

Slovensko ljudstvo bo volilo nacionalno. Jugoslovanski in slovenski nacionalizem pa je na praporu Jugoslovanske radikalne zajednice in okrog jugoslovanske vlade, ki izpolnjuje visoko in rodoljubno nalogo, ki ji je bila v usodnem trenutku izročena. Naj bodo volitve tudi nacionalistični plebiscit, ki bo z »nacionalizmom« sračjega gnezda v dravski banovini pokopal za vedno tudi zadnje ostanke narodnega izdajništva na izpostavljeni točki naše severne meje.

Sračje gnezdo, ki se tudi ljudska fronta imenuje, dela roko v roki z JNSarji, samo da bi razbili enotno fronto slovenskega ljudstva, ki je slovenskemu narodu tako silno potrebna, če naj izvojuje svojo resnično svobodo in enakopravnost

Iz strahu pred nemškim pritiskom?

Italija išče Malo zvezo...

Gospodarsko sodelovanje Rimskega bloka in Male zveze
Pogajanja le ločeno s posameznimi državami?

Rim, 16. okt. b. Današnji »**Messagero**« objavlja daljši uvodnik o ponehavanju napetosti med Italijo in državami Male zveze. Prvič se je zgodilo, da je poluradno fašistično glasilo na tako viden način **simpatično pisalo o državah Male zveze in se tako prijateljsko izražalo o gospodarskem pomenu te skupine držav, »s katerimi želi Italija sodelovati« in da Italija ne pozna nobenih političnih zaprek, ki bi najbolj tesno sodelovanje na gospodarskem polju ovirale.** Fašistični list je vesel, da sme to ugotoviti in pričakuje, **da bo »kmalu nastal v mednarodni politiki takšen položaj, ki bo dovolil, da bo Italija in države male zveze lahko mirno pristopile k stvarni izgradbi tega sodelovanja na gospodarskem polju.«**

Vaš dopisnik se je skušal na merodajnem mestu poučiti o verodostojnosti teh informacij. Odgovorilo se mu je, da takšna zamisel obstoja. Toda **Italija se ne bo o tem vprašanju razgovarjala na sestankih, ki jih bo imel grof Ciano v Berlinu** z nemškim kanclerjem Hitlerjem, marveč bo o tem izključno obravnavala o tem le **na sestanku rimskega bloka, ki se sestane na Dunaju v prvih dneh meseca novembra.** Italija ne smatra potrebno, **da bi se z Nemčijo menila o tem, kako si hoče urediti svoje odnošaje s podonavskimi državami.** Italijanska vlada hoče s Hitlerjem ugotoviti sporazumno stališče le glede nekaterih zapadnoevropskih vprašanj (lokarnski pakt, zapadni pakt itd.).

Pač pa nameravajo to vprašanje sprožiti na dunajski konferenci rimskega bloka, in sicer le bolj rahlo, ker je italijanska vlada naziranja, **da še ni končnoveljavno proučila vse stvarne možnosti, kako organizirati to sodelovanje med državami rimskega bloka in državami Male zveze. Italijanska vlada namreč vztraja na stališču, da naj bo podlaga za dokončno rešitev vseh težav v Podonavju rimski blok, h kateremu bi se naj na kakšen način pritegnile države Male zveze.**

Zanimivo je tudi stališče italijanske vlade, **da ne bo predlagala, naj se njen rimski blok z Malo zvezo pogaja kot s celoto, oziroma, naj se italijanska vlada sama pogaja z Malo zvezo kot z gospodarsko in politično enoto, marveč želi da bi se približevanje uresničilo na podlagi pogajanj s posameznimi državami Male zveze, ločenim druga od druge.** Na isti način na primer, kot se je Avstrija na gospodarskem področju približala Češkoslovaški, kot se hoče Rim na gospodarskem področju približati tudi s Prago. **Italija bi v prvi vrsti poskušala priti na čisto z Jugoslavijo, s katero hoče najboljših gospodarskih odnošajev, ki jih nobene politične zapreke ne ovirajo, kot pravijo v Rimu. Nadalje bi nastopila kot posrednica za gospodarsko razčiščenje odnošajev med Madjarsko in njenimi sosedami ter bi vplivala v pozitivnem smislu. Tudi Avstrijo bi skušala pregovoriti, naj raztegne svoje dobre gospodarske odnošaje s Prago tudi na druge članice Male zveze.** Kratkomalo, iz pisanja italijanskega tiska in iz mnenja odgovornih političnih krogov izhaja, da bo **Italija posvetila odslej mnogo pozornosti, da si pridobi v Podonavju simpatije bloka Male zveze in da je pripravljena za to doprinesti tudi gotove žrtve. Iz strahu pred Nemčijo.** Bodočnost bo pokazala.

Italija gradi trdnjave v Albaniji

Tirana, 16. oktobra. AA. (Havas.) Albanska vlada je za dogradite trdnjave pri Draču in njene opreme z modernim orožjem najela pri Neapeljski banki posojilo v znesku 3.735.000 zlatih frankov. Posojilo se opira na določbe posebnega zakona in na gospodarske in finančne pogodbe med Italijo in Albanijo, ki so jih podpisali 19 marca l. 1935 v Tirani.

Razburjenje zaradi Belgije

Pet vprašanj Pariza

Belgiji bodo sledile tudi druge šibkejše države

Pariz, 16. oktobra. b. Snoči zelo pozno se je končala konferenca med Loenom Blumom, Delbosom in Daladierom glede belgijskega sklepa o nevtralnosti. O tej konferenci ni bilo izdano nikakršno poročilo, le iz dobro poučenih krogov se čuje, da bo v teku današnjega dne poslana belgijski vladi pola s sledečimi vprašanji:

1. Kakšno stališče zavzema Belgija danes do svojih obveznosti, ki jih je prevzela z lokarnsko pogodbo?

2. Kakšno stališče zavzema Belgija do bodočih pogajanj petih zapadnih velesil?

3. Kakšno stališče zastopa belgijska vlada do pakta Zveze narodov in do načel kolektivne varnosti in medsebojne obvezne pomoči?

4. Kakšno stališče namerava zavzeti Belgija do čl. 16 pakta Zveze narodov glede prevzetih obveznosti?

5. Kaj namerava Belgija ukreniti v smislu francosko-belgijske vojne zveze in sporazuma, ki je bil dosežen med francoskim, angleškim in belgijskim generalštabom potem, ko je zasedla Nemčija Porenje.

Pariz, 16. oktobra. c Dopoldne je belgijski odpravnik poslov obiskal zunanje ministrstvo in bil sprejet pri tajniku ministrstva Alexisi Legerju. Pri njem je ostal poldrugo uro. Leger sestavlja vprašalno noto na belgijsko vlado. Izve se, da je belgijski poslanik izjavil, da se Belgija čuti vezana po določilih pakta ZD in tudi po določilih izjav z dne 19. marca t. l. glede vojaških obvez iz lokarnske pogodbe.

Bruxelles, 16. oktobra. c. Francoski veleposlanik Laroche je obiskal zunanjega ministra Spaaka, ki mu je izjavil, **da se Belgija ne misli odreči svojim dosedanjim obvezam. Povdaril pa je, da bo Belgija zahtevala, da se ji točno določijo obveze iz pakta ZN. Tako se torej Belgija pridružuje nevtralnostnim izjavam in nevtralni politiki, ki jo v ZN zastopajo Nizozemska in severne države.**

Havasov dopisnik pa tudi poroča, da se bodo še nadalje vodila pogajanja med francoskim in belgijskim generalnim štabom, ki so v zvezi z londonsko izjavo z dne 19. marca t. l. in ki govore o izpolnitvah varščin iz lokarnske pogodbe.

Veselje v Berlinu

Berlin, 16. oktobra. b. Zaradi sklepa Belgije, **da ostane v bodoče strogo nevtralna, je zavladalo v berlinskih političnih krogih velikansko veselje. Nemški krogi so zadovoljni tembolj, ker vidijo, kako so Francozi v skrbeh zaradi tega nenadnega belgijskega koraka, ki je za Francijo hud udarec. Nemški politični krogi so prepričani, da je sedaj končno odletel vogalni kamen in sistem kolektivne varnosti, ki ga zagovarja in z vsemi silami gradi Francija. V Berlinu so mnenja, da se bo Belgija brezpogojno odrekla zavezniške politike s Francijo in računajo celo z dalekosežnimi posledicami. Izražajo tudi upanje, da bo sedaj končno padla zavesa in da ne bo odšla v pozabljenje samo lokarnska pogodba, temveč da bo končana tudi kolektivna komedija.** Razen tega pričakujejo Nemci še zbližanje z Belgijo, česar se pa Francija najbolj boji.

V Londonu pravijo:

Srednja Evropa in Balkan sledita

London, 16. oktobra. b. Londonska vlada prav nič ni razburjena vsled stališča, ki ga je zavzela Belgija v vprašanju nevtralnosti. V Londonu razumejo, da je belgijski kralj imel svoj znameniti govor tudi iz notranjepolitičnih razlogov, kajti med katoliškimi Flamci se dviga vedno bolj strah, da ne bi komunisti iz Francije prodrli tudi v Belgijo in da je vsled tega treba zveze s Francijo čim bolj zrahljati. Kralj jih je s svojim govorom pomiril.

Nadalje so v Londonu mnenja, da je belgijski kralj izrekel samo težnjo, ki je skupna vsem malim državam, ki so se naveličale služiti velesilam in nočejo več, da bi zanje krvavele. Zato mislijo v Londonu, da pridejo za Belgijo na vrsto še druge države. predvsem nekatere države v srednji Evropi in na Balkanu, ki o vprašanju stalne nevtralnosti mnogo razmišljajo in hočejo svoje oboroževanje strogo omejiti izključno le na nacionalne potrebe.

Tudi Nizozemska!

London, 16. oktobra. b. V diplomatskih krogih govorijo, da bo v najkrajšem času tudi Nizozemska objavila svojo nevtralnost. Izjava, ki jo namerava podati nizozemska vlada, še ni izdelana.

Minister Deveze:
Potrebno, kar se je zgodilo

Bivši vojni minister Albert Deveze, ki je igral pri obnovi belgijskih vojaških sil znano odlično vlogo, je dal poročevalcu Havasa tole izjavo o govoru belgijskega kralja in o razburjenju, ki je zaradi tega nastal v Franciji:

Tega razburjenja ne razumem. Med Francijo in Belgijo, med tema dvema prijateljskima deželama ni nikoli obstajala zveza. Podoben pakt bi bil mogoč le, če bi obe državi vzajemno podredili svojo zunanjo politiko skupnemu dogovoru. Na to pa nista vladi obeh držav nikoli mislili. Belgija ima le eno veliko dolžnost: da nikoli ne dovoli brez obrambe do poslednje kaplje krvi tujemu zavojevalcu, da bi šel čez njeno ozemlje in zadel srce njenega naroda. To je obramba, ki smo jo pripravljali in ki jo hočemo poglobiti. Pristavljam, da tudi Francija v morebitnem podobnem primeru ne bi imela pravice, da se omeji na to, da bi z odporom Belgije dosegla svojo lastno varstvo, pač pa da nam na naš klic takoj priskoči z vsemi svojimi silami na pomoč. Če upoštevamo, da nam naše vojaške sile ne dovoljujejo drugega, kakor da varujemo celoto svojega ozemlja, potem boste razumeli naše stališče, da ne smemo dovoliti, da bi nas pritegnili v splošen požar tako, da bi se ponovil atentat iz leta 1914. Za našo notranjo politiko in za naš mednarodni položaj je bilo potrebno, da se je zgodilo, kar se je zgodilo. To dokazuje jasno in neizpodbitno trenotek, v katerem razširjamo svoje oboroževanje in pa naše trdnjave, ki se jih bo mogla poslužiti.

Glede dogovora med belgijskim in francoskim generalnim štabom smatra belgijska diplomacija, **da je to vprašanje urejeno z notami v marcu in da sploh ne gre za to, da bi Belgija odpovedala ta dogovor, zlasti ker gre samo za tehnična vprašanja.** V tej zvezi so se belgijski uradni krogi čudili, kako so nekateri francoski listi sprejeli govor belgijskega kralja.

Dunajska vremenska napoved: Mirno vreme bo še trajalo naprej.

Zagrebška vremenska napoved: Topleje po vsej državi.

Sporazumevanja v združeni opoziciji

Združena opozicija nikakor ni mogla priti do tolikokrat obljubljenega sporazuma in skoro vsa politična javnost se je že odvadila, da bi potovanjem njenih prvakov iz Zagreba v Belgrad in obratno posvečala kako večjo pozornost. Vplivne osebnosti iz teh krogov so celo odkrito izjavljale, da vse skupaj ni drugega kakor neobvezni razgovori, nikakor pa ne obvezna pogajanja. Glavna zapreka je bila v tem, da si niti srbski del združene opozicije ni bil med seboj edin in da predlogov hrvatskega dela niso niti odbijali niti sprejemali složno in je res vse ostalo samo pri — pogovorih. Po volitvah 5. maja l. 1935, za katere je bila ta opozicija sklenjena, je dr. Maček ob nekem obisku v Belgradu povdaril, da je izprememba ustave najbolj nujno vprašanje. Že ob tem prvem stiku pa se je pokazalo, da vlada v posameznih sestavnih skupinah združene opozicije prav glede tega vprašanja velika nejasnost in da so nekateri krogi polni pomislekov, kako naj bi se tako dalekosežne izpremembe izvedle. Na eni strani je nad vsemi lebdela zavest, da je treba nekaj izpremeniti, na drugi strani pa je zlasti srbski del okleval, da ne bi morda predlagal prevelikih izpremememb. Marca meseca je v izvenparlamentarno opozicijo stopil tudi Aca Stanojević, kar pa iz popogovorov ni napravilo pogajanj in vsa stvar je obtičala na isti mrtvi točki.

Glavne točke, okrog katerih naj bi se vrtelo vse pripravljalno delo te še bolj malo združene opozicije, so bile te-le: 1. Revizija ustave in nova državna ureditev na temelju sporazuma med večino Srbov, večino Hrvatov in večino Slovencev, brez kakršnegakoli nadglasovanja. 2. Soglasnost glede praktičnega sodelovanja vseh bivših strank, ki so stopile v ta opozicijski blok. 3. Razširitev demokratičnih svoboščin in vzpostavitev demokratičnega parlamentarizma. Jovanović in Davidović sta v imenu svojih skupin kmalu pristala na te pogoje in jih sprejela, bolj pa se je pomišljala skupina Aca Stanojevića in hrvatskemu delu ni preostalo drugega kakor počakati, da se srbski del med seboj sporazume in potem predloži skupno mnenje bivši SDK.

Medtem pa je v državi zavladal nov duh, ki je vse drugače sprejemljiv za vsebino združeni opoziciji spornih točk, kakor pa je bil tisti frazerski in centralizem malikujoči duh, ki je vladal takrat, ko so bile te točke prvič sestavljene. Morda je to — poleg morebitne naveličanosti vednega in brezuspešnega razgovarjanja — vzpodbudilo srbski del združene opozicije, da je pohitel in se zedinil med seboj, da bi tako mogel kot zastopnik enega mnenja stopiti pred hrvatski del, ne da bi mu se bilo treba bati, da bi ga kdo prehitel.

Po najnovejših vesteh so se namreč Ljubomir Davidović, J. Jovanović in Aca Stanojević dokončno sporazumeli v »trojno koalicijo«, ki zastopa eno mnenje glede notranjepolitičnih izpremememb, ki ga bo skušala uveljaviti pred dr. Mačkom in bivšo SDK. Vmes pa so prišle občinske volitve v moravski in vrbaski banovini, pri katerih je JRZ dobila veliko večino, o kateri tudi svobodoljubni dr. Maček ve, da ni izumetničena ali izsiljena. Dr. Maček pa je v znani izjavi dejal, da se bo pogajal s tistimi, ki bodo predstavljali večino Srbov in večino Slovencev in je vprašanje, kdo bo tej izjavi dosledno bolj upravičen govoriti v imenu Srbov in v imenu Slovencev. Gotovo pa je, da je samo na ta način mogoče ta zapletena vprašanja tako rešiti, da se ne bi čez nekaj dni zopet pojavila, še bolj zavozlana. Gre za bodočnost, zato je kaj malo pomembno, kdo je v davni preteklosti zastopal ta ali oni narod, vse bolj važno je, komu narod danes zaupa.

V zvezi s temi razmišljanji objavlja včerajšnje »Vreme« neko pismo, ki ga je dr Maček pisal še pred volitvami 5. maja 1935 nekemu predstavniku opozicije v Belgrad, v katerem je s svojim polnim podpisom dejal, da ga veseli ponujeno mesto nositelja liste združene opozicije, ker tega ne smatra samo za osebno čast, ampak vidi v tem poroštvo vedno večjega vzajemnega zbližanja in tudi končne rešitve hrvatskega vprašanja »v mejah te države«. Opiraje se na te besede, zapisane 7. febr. 1935, »Vreme« ostro obsoja nezmiselno gonjo in za lase privlečeno podtikanje protidržavnosti dr. Mačkovi politični smeri, v čimer je bil režim Bogoljuba Jevtića naravnost iznajdljiv, ker je pač moral imeti neko kost, da bi se zaposlil in tako opravičil svoj obstoj.

„Jugoslovanski prerez . . .“

„Völkischer Beobachter“ ne ve, da je Slovenija del Jugoslavije

Pod tem naslovom je izšel na uvodnem mestu monakovske izdaje uradnega lista narodno socialistične stranke v Nemčiji »Völkischer Beobachter« daljši članek o Jugoslaviji, ki ga je napisal glavni urednik dr Walter Schmitt, eden od nemških časnikarjev, ki so nedavno prepotovali našo državo kot gostje našega ministrskega predsednika. Članek je zanimiv, ker je napisan v duhu na preporod svoje nemške države ponosnega Nemca, ki z visokega stališča ogleduje razmere v naši državi ter jih hoče ljubeznivo doumeti na podlagi zgodovine njene zgraditve. Napisan je simpatično, ponekod tudi zelo toplo z vmesnimi dobro premišljenimi priznanji.

Toda najbolj zanimivo na tem članku in to, vsled česar ga tukaj omenjamo, je dejstvo, da v njem o Sloveniji ni niti najmanjše besedice. Dr. Schmitt opisuje vso pot nemških časnikarjev po državi, začenši pri Belgradu mimo Sarajeva, Črne gore, Kotorja, Dubrovnika, Splita, Trogirja do Zagreba, ki je omenjen z 20 vrsticami. Pri Zagrebu se »jugoslovanski prerez« ustavlja, čeravno je znano, da so bili nemški časnikarji pogoščeni tudi v Ljubljani in na Bledu. Vsak Slovenec, ki je ponosen na to, da pripada k veliki jugoslovanski državi, se mora vprašati, zakaj ta vrzel, posebno še, ko dobro vemo, kako strogo prekontrolirani so v Nemčiji vsi članki o inozemskih državah. Ali je dr. Schmitt dobil nalog od vlade, da naj opis Slovenije opusti? Verjetno! Zakaj? To nam je uganka! In ker nimamo nobene druge pametne razlage za takšno postopanje, si moramo pač misliti, da hitlerjevska Nemčija smatra Slovenijo še vedno za svoj »Raum« in za svoj »Kulturboden«, da jo smatra še bolj za svojo moralno last, kot pa za integralni del Jugoslavije, brez katere je nemogoče dati popolne podobe o »jugoslovanskem prerezu«.

To dejstvo beležimo! Ni verjetno, da bi nam kakšne poznejše prisiljene razlage mogle našega mnenja porušiti. Iz tega dejstva bo naša država tudi izvajala primerne posledice.

Usoda Madrida zapečatena

Beli zasedli Naval Carnero pred vratmi Madrida
Oviedo osvobodile maroške čete

Pariz, 16. oktobra. b. Iz Španije prihajajo poročila, da je usoda Madrida sedaj končno zapečatena. Če se uresničijo vesti, ki prihajajo iz Burgosa, je odpor vladnih čet strt na najvažnejši in najbolj občutljivi točki, in sicer v Naval Carneru, kjer je važno železniško križišče in tudi važno križišče poti. Ta vozel leži vsega 30 km od Madrida, ki je sedaj neposredno grožen s te strani. Razen tega je dosežen še drug velik uspeh. Bele čete so prisilile 400 vladnih miličnikov, ki so se v Siguenzi zabarikadirale v katedralo, da se predajo. Miličniki so se ponoči predali, ker so videli, da je vsak odpor zaman. Bele čete so jih postavila ob zid.

Cordoba, 16. oktobra. AA. Havas: Tukajšnja radiopostaja je objavila ob 0.30, da so nacionalistične čete včeraj popoldne vkorakale v Oviedo

Oviedo, 16. oktobra. b. Pa zadnjih vesteh so maroške čete osvobodile bele čete pod poveljstvom polkovnika Arande od obleganja asturijskih rudarjev, ki so se v paničnem begu razbežali na vse strani. Rudarji se sedaj nahajajo daleč pred mestom.

Govori se, da predstavnik madridske vlade ni prišel v Pariz zato, da se sestane s predstavnikom burgoske vlade glede predaje Madrida, kakor so to sporočili nekateri listi, temveč se je sestal s predstavnikom vlade v Burgosu zaradi tega, da se pogaja glede zamenjave sina Primo de Rivere s sinom Larga Cabalera, ki je v rokah belih čet. Iz poučenih krogov se čuje, da bi moralo do te zamenjave prit: že pred nekaj dnevi, pa so se temu odločno uprli madridski anarhisti, ki so zagrozili ministrskemu predsedniku Cabaleru s smrtjo, če bi zaradi življenja svojega sina hotel spustiti na svobodo sina Primo de Rivera, ki so ga miličniki vjeli.

Drobne vesti iz Španije

Madrid, 16. oktobra. AA. (Havas) Včeraj se je vršila krvava bitka od ranega jutra na frontnem odseku San Martin de Valde Glesias. Šest uporniških letal je nekajkrat obstreljevalo postojanke vladnih čet. Večkrat so se uporniška letala spustila do sto metrov nad zemljo in s strojnicami obstreljevala postojanke rdečih čet. Eno izmed teh letal je na povratku strmoglavilo na uporniške postojanke. Po letalskem napadu se je sestavil kordon tankov, za katerimi so se prikazali večji oddelki konjenice in pehote Mavrov iz tujske legije. Rdeče čete so zbežale. Uporniki prodirajo na vsej fronti. Rdeče čete se energično branijo.

Vallid, 16. oktobra. AA. Davi se je vdalo nacionalnim četam 400 rdečih miličnikov, ki so se bili za zabarikadirali v katedrali v Siguenzi. Med njimi je 22 nevarno ranjenih. Pri miličnikih so tudi žene in otroci družin desničarskih strank. Ugotovljeno je, da jih je več ko 300. Vladne čete so začele srdito napadati postojanke nacionalističnih čet vzhodno od Toleda. Boji trajajo še dalje, vendar se lahko reče, da je glavni napad že odbit.

Sevilla, 16. oktobra. Seviljski radio poroča: Čete generala Molle so zavzele Rodledo na črti Madrid-Avilla, nekaj km od Escoriala. Na toledskem bojišču so marksisti izvršili jalov napad. To jih je stalo 140 mrtvih. Nacionalisti so sestrelili neko sovražno letalo in zajeli njegovega pilota. Pri Oviedu je položaj nespremenjen. Nacionalisti prodirajo proti Bilbau. Nacionalistično letalstvo je v tem odseku zelo aktivno. Pri zavzetju Serinene so katalonski marksisti imeli 750 gvrtvih, nacionalisti pa 20. Po najnovejših poročilih z madridskega bojišča nacionalisti naglo prodirajo proti Naval-Carneru in Valmojadu. Na južnem bojišču se nacionalisti po zavzetju Penaroje odpočivajo. Sovražnik je zelo pobit in ni poskušal nobenega novega napada.

Sevilla, 16. oktobra AA. Havas General Queipo de Llano je objavil po radiu, da so nacionalistične čete zavzele Naval Carnero, ki je na osrednji fronti.

La Corugna, 16. oktobra. AA. Havas: Poročilo radio postaje ob 1.30 se glasi: Na severni fronti se je ojačilo delo nacionalističnih čet. Na odseku pri Toledu so nacionalisti zavzeli Alde del Fresno. Vladne čete so izgubile najmanj 150 vojakov. Nacionalisti so zajeli obilen plen in mnogo orožja in municije. Proti večeru so nacionalisti zavzeli vas Mentrida.

Na jugu je bil odbit napad miličnikov, ki so izgubili 140 bojevnikov. Zvečer je bila zavzeta vas del Prado. V Siguenzi se je vdalo 400 miličnikov s 300 ženami in otroki. Zabarikadirali so se v katedrali. Pri njih so našli dve toni dinamita.

Nove maroške čete

Pariz, 16 oktobra. b. Včeraj popoldne so plule skozi gibraltarsko ožino tri velike ladje, ki so prevozile nove maroške čete za nacionaliste v Španiji in večje množine vojnega materijala. Trdovratno se vzdržujejo vesti, da je nujno poklicano s severa vse nacionalno brodovje, ki se bo zbralo sedaj na jugu in pripravilo za borbo in napad na Malago ter Alicante.

Largo Caballero,
vrhovni poveljnik rdeče vojske

Madrid, 16. oktobra. c. Danes je Uradni list objavil ukaz, ki imenuje ministrskega predsednika Largo Caballera za najvišjega poveljnika vse vojne in pomorske sile. Dodeljen mu je poseben vojni odbor, ki bo organiziral vse javne vladne ustanove v službo vojski in jih podredil Caballerovi diktaturi. Komisar tega odbora je zunanji minister del Vajo, podkomisar pa je komunistični poslanec Garcia.

Seja vlade

Belgrad, 16. oktobra. m. Danes popoldne od 5 do 8. se je pod predsedstvom dr. Stojadinoviča vršila seja ministrskega sveta, na kateri so bili med drugimi resornimi zadevami sprejeti sledeči sklepi: 1. Uredba o pospeševanju svilarstva, ki jo je predložil kmetijski minister, 2. Uredba o razširitvi telefonskih instalacij in telefonskega omrežja v Belgradu, Zagrebu in Ljubljani ter o načinu financiranja teh del. To uredbo je predložil poštni minister, 3. Uredba o spremembi uredbe o zaščiti denarnih zavodov in njih upnikov. Po tej uredbi se podaljša rok zaščite denarnih zavodov do 23. novembra leta 1937. To uredbo je predložil trgovinski minister. 4. Sprejeta je bila ustava islamske verske zajednice na predlog pravosodnega ministra. 5. Sprejet je bil načrt konvencije z vlado kraljevine Romunije za gradbo novega železniškega mostu in za gradbo normalnega mostu v Kladovu na Donavi z zgraditvijo železniške proge do mosta od Kučeva čez Štubik do Kladova. 6. Odobren je bil kredit v višini dveh milijonov dinarjev za zaščitna dela za spremenitev ozkotirnega tira v normalni tir na progi Kraljevo—Čačak. 7. Sprejet je bil referat ministra za gozdove in rudnike, da je upravni odbor Šipada odkupil delnice švicarske skupine, in sicer v višini 50 odstotkov. Ta skupina je sodelovala v tovarni celuloze v Drvarju, zaradi česar je to podjetje končno prešlo v last države.

Naši železničarji pri dr. Korošcu

Belgrad, 16. oktobra. m. Zastopnika slovenskih železničarjev iz Ljubljane gg. Gorše in Ponikvar sta bila danes sprejeta tudi pri notranjem ministru dr. Antonu Korošcu. Poročala sta mu o potrebah slovenskih železničarjev ter ga prosila za posredovanje v zadevi ureditve prometnega osebja. Dr. Korošec jima je obljubil, da bo na vseh merodajnih mestih podpiral želje slovenskih železničarjev in da bo storil vse, kar je v njegovi moči. Nato sta se gg. Gorše in Ponikvar zopet podala k ministru dr. Kreku in ga ponovno naprosila za posredovanje.

»Ob volitvah v Vrbaski banovini je vsa okrajna mesta preplavilo na tisoče slik g. Petra Živkoviča. Da stranka slika svoje voditelje in da slike razpošlje med narod, je nekaj čisto navadnega.

. . . . . .

Toda, ko je g. Živković postal »voditelj«, je moral obleči navadno državljansko obleko . . . . . .

Videli je, da gre JNS bolj za položaj kakor pa za osebnost voditelja samega... Ali to, ali pa to, da g. Peter Živković v civilu ne pomeni nič. Vsekakor — slabo znamenje!...« (»Samouprava«.

O ta preljuba svoboda!

Nekateri ljudje imajo v različnih dobah različno mnenje o svobodi zlasti z ozirom na razne volitve. »Jutro« še je pred tremi leti takole zavračalo zahteve takoimenovanih »punktašev« po svobodi: **»Kadar se seka neprehodna goščava, lete okoli trske in padajoča debla stro in pokopljejo pod seboj marsikoga, ki se ni o pravem času zavedel, da stoji na napačni strani. — Ti imajo (namreč: »punktaši«) tudi polna usta tožb in jadikovanja po nekdanjih namišljenih svoboščinah, od katerih ni narod imel prav ničesar... Pri tem veliko govore o zakonitih in svobodnih volitvah, kakor da je Slovenija kdaj poznala svobodne volitve. — Karkoli prineso občinske volitve, na liniji državne politike ne bo izpremenjena niti pičica, morebitne posledice pa bodo z vso težo zadele vsakogar, kdor bi poskušal zaustaviti naš razvoj v pravo nacionalno državo«.** — »Jutro« pred občinskimi volitvami leta 1933.

Ali se to ne pravi toliko kakor: »Pojdite se vi vaše volitve! Izvolite kogarkoli hočete, mi bomo nadaljevali politiko JNS (samo ta je namreč predstavljala »linijo državne politike«), kdor pa se nam ne pridruži ga bodo z vso silo zadele »morebitne posledice«. — Čemu so ti ljudje sploh uprizarjali volitve, saj so že v naprej napovedovali, da ne bodo ničesar izpremenile?

Osebne vesti

Belgrad, 15. oktobra. m. Prosvetni minister je na predlog kr. banske uprave v Ljubljani postavil stalno izpitno komisijo na državnem konservatoriju v Ljubljani za državne strokovne izpite za profesorje in učitelje ter strokovne učitelje na umetniški šoli do 1. oktobra 1937.

Za predsednika je postavljen Julij **Betteto**, v. d. ravnatelja; za člane in njihove namestnike pa so imenovani:

A) **Za splošne izpite:** 1. za opisno gramatiko slovenskega in srbsko-hrvatskega jezika in narodno zgodovino: dr. Aleksander **Stojičević**, vseuč. prof. v Ljubljani, dr. Janko **Lokar**, ravnatelj klasične gimnazije v Ljubljani, Ivan **Polovič**, profesor II. drž. realne gimnazije v Ljubljani, Franc **Koblar**, prof. II. državne gimnazije v Ljubljani; za njihove namestnike: Rudolf **Kolarič**, prof. I. realne gimnazije v Ljubljani, dr. Mirko **Rupelj**, prof. klasične gimnazije v Ljubljani; 2. za psihologijo, logiko, splošno pedagogiko, metodiko so postavljeni za člane: dr. Karel **Ozvald**, vseuč. prof. v Ljubljani, dr. Franc **Veber**, vseuč. prof. v Ljubljani, dr. Stanko **Gogala**, profesor državnega učiteljišča v Ljubljani, dr. Simon **Dolar**, ravnatelj real. gimnazije v Kranju. 3. Za francoščino, za člane: dr. Franc **Šturm**, vseuč. profesor v Ljubljani, dr. Janko **Gregorin**, profesor I. realne gimnazije v Ljubljani, dr. Anton **Debeljak**, profesor I. realne gimnazije v Ljubljani. 4. Za nemščino: dr. Jakob **Kelemina**, vseuč. profesor v Ljubljani, dr. Janko **Lokar**, ravnatelj klasične gimnazije v Ljubljani. 5. Za ruščino: dr. Rajko **Nahtigal**, dr. Ivan **Prijatelj**, oba vseuč. profesorja v Ljubljani. 6. Italijanščina: dr. Fran **Šturm**, vseuč. profesor v Ljubljani, dr. Anton **Debeljak**, profesor I. realne gimnazije v Ljubljani. 7. Za angleščino: dr. Jakob **Kelemina**, vseuč. profesor v Ljubljani, dr. Pavel **Breznik**, profesor III. realne gimnazije v Ljubljani. 8. Za šolsko administracijo, zakone in uredbe po katerih se dela v srednjih odnošno učiteljskih šolah: dr. Janko **Lokar**, ravnatelj klasične gimnazije v Ljubljani, Kuno **Kočevar**, ravnatelj II. realne gimnazije v Ljubljani, Josip Breznik, načelnik prosvetnega oddelka banske uprave v Ljubljani.

B) **Za strokovne izpite:** 1. za klavir, za člane: Janko **Ravnik**, učitelj drž. konservatorija v Ljubljani, ja njegovega namestnika Anton **Ravnik**, učitelj drž. konservatorija v Ljubljani. 2. Za vijolino, za člana: Janko **Slajš**, učitelj drž. konservatorija v Ljubljani. 3. Za glasbeno kompozicijo, za člana: Mirko **Polič**, ravnatelj opere v Ljubljani, Slavko **Osterc**, učitelj drž. konservatorija v v Ljubljani, za namestnika Lucijan **Škerjanc**, učitelj drž. konservatorija v Ljubljani. 4. Za osnovne glasbene teorije: za člane: Julij **Betteto**, vršilec dolžnosti ravnatelja drž. konservatorija ter Slavko **Osterc**, učitelj drž. konservatorija v Ljubljani; za njuna namestnika Angela **Trost**, učiteljica drž. konservatorija v Ljubljani. 5. Za nauk o harmoniji, kontrapunktu, nauk o oblikah in instrumentaciji, za člana: Mirko **Polič**, ravnatelj opere v Ljubljani in Slavko **Osterc**, učitelj na konservatoriju v Ljubljani; za namestnika: Lucijan **Škerjanc**, učitelj na konservatoriju v Ljubljani. 6. Za zgodovino glasbe, za člana: Vilko **Ukmar**, honorarni nastavljenec drž. konservatorija v Ljubljani; za njegovega namest. Slavko **Osterc**, učitelj na drž. konservatoriju v Ljubljani. 7. Za dirigiranje, za člana: Mirko **Polič**, ravnatelj opere ter Slavko **Osterc**, učitelj na drž. konservatoriju v Ljubljani; za namestnika Lucijan **Škerjanc**.

Nacionalni parki

Belgrad, 16. oktobra. AA. V ministrstvu za gozdove in rudnike je pripravljena uredba o nacionalnih parkih. Cilj te uredbe je, da se zaščitijo deli zemlje, ki so posebno lepi po svoji naravi ali pa imajo znanstveno in zgodovinsko vrednost in imajo kot taki vse pogoje za fizično in duhovno okrepitev človeka in ki kot taki torej tudi dvigajo tujski promet. Uredba predpisuje način zaščite nacionalnih parkov in pa vodstvo teh parkov. V finančnem zakonu je bilo ministru za gozdove in rudnike dano pooblastilo, da nekatere dele proglasi za nacionalne parke in da jih začne tudi urejati. Tudi državljanski zakonik iz leta 1931 dovoljuje, da se nekateri deli zemlje proglase za nacionalne parke.

S to uredbo se je sedaj izpolnila praznina v naši zakonodaji. Poleg tega pa ima ta uredba še za cilj, da gozdove in druge naravne objekte, ki imajo pogoje zato, prilegne v tujski promet. Ta uredba pa bo tudi dvignila zanimanje za naravne lepote in pospešila razvoj tujskoprometne propagande. Ta ozir pa daje uredbi tudi velik gospodarski pomen

Spremembe občin

Belgrad, 16. oktobra. m. Na predlog notranjega ministrstva so na podlagi § 10 zakona o občinah kr. namestniki podpisali ukaz, da se sedež občine Prosenjakovci v murskosoboškem okraju prenese iz kraja Prosenjakovci v kraj Selo, ter ukaz, da se sedež občine Tacen v okraju Ljubljana-okolica preneše v Šmartno pod Šmarno goro. Kr. namestniki so na predlog notranjega ministra podpisali tudi ukaz, s katerim se mestni občini Ptuj priključijo naslednje občine: 1. od občine Breg: cela katastrska občina Zgornji Breg ter severovzhodni del katastrske občine Spodnji Breg do cestne parcele št. 731-1 in 730; 2. od občine Grajene: katastrska občina Krčevina do cestne parcele št. 992-10, 992-4, 922-9, 988-2, 989 in 990-1; 3. od občine Rogoznica: južna kastrska občina Nova vas do cestne parcele št. 368-7, 368-9 in 368-1, do gostilne Bračič s stavbnimi parcelami št. 36-4, 36-5 in 66 in cestne parcele št. 140-1, 140-2, 141, 142-1, 142-2, 143-1, 143-2 in 368-10, zapadni del občine Rogoznica do cestne parcele št. 880-1, 880-3, 880-5, 880-6 in do potoka Rogoznice parcela št. 885-1, 884 in cela katastrska občina Brstje.

Volitve v drinski banovini

Sarajevo, 16. oktobra. m. V času svojega obiska je minister za pošto, brzojav in telefon dr. Branko Kaludjerčić izjavil časnikarjem, da je JRZ prepričana, da bo v drinski banovini dobila pri volitvah najmanj 60 odstotkov.

Drobne politične

Belgrad, 16. okt. m. Danes dopoldne je bila v kabinetu finančnega ministrstva seja gospodarskega in finančnega odbora ministrov. Seji ko prisostvovali prometni minister dr. Spaho, kmetijski minister Svetozar Stankovič, pravosodni minister dr. Niko Subotič, minister za trgovino in industrijo dr. Ivan Vrbanič, minister za gozdove in rudnike Juraj Jankovič ter ministra brez listnice dr. Miha Krek in Voja Djordjević.

Belgrad, 16 okt. m. Poslanski klub JNS je imel danes dopoldne v svojih prostorih sejo, na kateri je sklenil, da bo postavil svojo listo za bodoče volitve predsedstva narodne skupščine popolnoma neodvisno od liste poslanstva JRZ in kluba vladne večine.

Belgrad, 16. oktobra. m. Davi so odpotovali v Zagreb . . . . sejo . . . . kjer bodo izvolili novega predsednika. Za predsednika bo izvoljen brat pokojnega Svetozarja Pribičeviča, Adam Pribičević.

Uzunović zapušča JNS

Belgrad, 16. okt. m. Kakor je »Slovenec« in vse ostalo jugoslovansko časopisje, izvzemši seveda ljubljanskega »Jutra« in glavnega glasila Živkovičevcev in pristašev dr. Kramarja poročalo, da so razmere v JNS po sprejetju Bogoljuba Jevtića, Velje Popoviča in Kojića tako zaostrile, da so Uzunovičevi pristaši odkrito zagrozili, da bodo zaradi tega koraka izvazali konsekvence. To nasprotje med Uzunovičevci in novim vodstvom JNS je zadnje dni dobilo tako ostro obliko, da je Nikola Uzunović podal ostavko na položaj častnega predsednika JNS.

Iz železniške službe

Belgrad, 16. oktobra. m. Z dlokom generalnega ravnateljstva državnih železnic je premeščen Franjo Dežman, pomožni strojevodja X. pol. skup. iz kurilniške izpostave Lapovo v kurilniško izpostavo v Skoplju Z odlokom finančnega ministra sta premeščena: Ivan Peridjić, podpoverjenik finančne kontrole iz oddelka v Gornji Radgoni na glavni oddelek v Varaždin ter Darovin Golob, poverjenik finančne kontrole iz glavnega oddelka v Varaždinu v oddelek finančne kontrole v Gornji Radgoni.

Bolnišnica z bolniki vred zgorela v Solunu

Solun, 16 oktobra. b. V tukajšnji občinski bolnišnici je izbruhnil ponoči iz neznanega vzroka požar, ki je uničil bolnišnico. V njej je nastala strašna panika. Gasilci, rudarji in vojaštvo je z velikimi napori rešilo le del bolnikov, mnogo pa jih je našlo smrt v plamenih. Hudo opečenih in nevarno ranjenih je tudi nekaj rudarjev in gasilcev, ki so se žrtvovali pri reševalnih delih.

★

Niš, 16. okt. m. Vodstvo tukajšnjega gledališča je objavilo repertoar za novo sezono Na repertoarju sta med drugim tudi Cankarjevi deli: »Pohujšanje v dolini šentflorjanski« ter »Za narodov blagor« ter Golijeve »Peterčkove poslednje sanje«.

V boju s hudourniki

Delo kmetijskega oddelka banske uprave za regulacijo hudournikov

Ljubljana, 15. oktobra.

V letošnjem letu opravlja tehnični oddelek banske uprave posel, ki je prav radi javnih del v Sloveniji naravnost velikanski. Nad 300 gradbenih del na cestah, regulacijah in zgradbah zavodov in poslopij obremenjuje ne preveč številno osebje oddelka tako, da komaj zmaguje svoj posel. Poleg tega se še v lepem številu izdelujejo važni načrti za nova javna dela in inženjerji in tehniki tega oddelka mnogokrat ne vedo, ali naj nadzorujejo zgradbe po deželi, ali rišejo in računajo nove načrte. Vsa Slovenija je z vilikimi podporami iz banovinskega fonda za javna dela in iz bendostnega sklada pridobila lepo število javnih del lokalnega značaja. Pa niso to vsa javna dela, ki se izvršujejo v Sloveniji. Poleg razsežnega delokroga tehničnega oddelka banske uprave, ki dela v vseh gradbenih panogah, ima tudi kmetijski oddelek, čigar glavna naloga je skrb za povzdigo našega kmetijstva, še poseben odsek za hudournike.

Važno strokovno delo

Ta odsek za hudournike je že v letošnjem letu porabil nad 2 milj. din za regulacije in zagradbe hudournikov, ki so zlasti ob spomladanskih in jesenskih nalivih vedno napravili velikansko škodo po travnikih in poljih. Zavarovanje hudournikov je samo po sebi težko in neprijetno delo, ki je razmeroma dokaj drago. Saj so hudourniki ob lepem vremenu in sušah prav skromni studenčki in potoki, ob nalivih pa vodijo v svojih strugah včasih tudi stokrat večje množine vode kakor sicer. Radi tega morajo biti prav pri hudournikih vsi obsežni zidovi, razne škarpe, pregrade in jezovi zgrajeni nad vse solidno in močno. Zbesneli hudourniki nastopajo često s tako silo, da porušijo zgradbe, o katerih bi človek mislil, da jim še tako velika voda ne bo napravila nobene škode. Prav radi tega pa zahteva borba s hudourniki posebnega strokovnega znanja, poznanja krajevnih in podnebnih razmer in nad vse solidnega gradbenega dela. Vodja odseka za hudournike, višji svetnik ing. Štrancer, je s svojim velikim izkustvom in strokovnim znanjem v letošnjem letu s pomočjo svojega osebja začel in dovršil že lepo število zagradb hudournikov, med katerimi so nekatere že nadaljevanje v prejšnjih letih začetih del.

Banovinski fondi krili stroške

Banska uprava je glede na veliko važnost zagradbe hudournikov prav v letošnjem letu dala tudi precejšnja izredna sredstva na razpolago, ki so omogočila res uspešno delo. Iz rednega kredita je dobil odsek 700.000 din, iz banovanskega fonda za javna dela mu je bilo nakazanih 1.500.000 din, iz banovinskega bednostnega sklada pa 250.000 dinarjev. Tudi država je prispevala tem tako važnim delom 233.000 din iz državnega fonda za javna dela, 100.000 iz rednega državnega proračuna, 60.000 din pa iz fonda za pogozdovanje. Odsek je torej dobil skoraj 2,850.000 din, ki jih je plodonosno naložil v številnih zagradbah hudournikov, katere navajamo po okrajih.

V vseh potrebnih okrajih

V **celjskem okraju** se je letos nadaljevala ureditev Dobrnice ter je bil letošnji gradbeni program pri teh delih že dokončan. V gornjegrajskem okraju so nadaljevali z ureditvijo Ljubije, Ljubnice in Solčavskih hudournikov. Dokončali so že zavarovanje pri Plesniku, druge zagradbe pa bodo še letos končane. Suha v Kokarjih bo tudi že zavarovana v letošnjem proračunskem letu. V **kamniškem okraju** nadaljujejo z zagradbo Nevljice v Lokah, kjer bo zavarovanega okrog 400 m obrežja. Ureditev Nevljice v Podhruški pa je bila že dovršena. V občini Blagovica opravljajo sedaj za zagradbo potrebna dela ob Slatenščici, dočim bodo zavarovalna dela ob Nevljici v občini Nevlje izvršili spomladi. V **kranjskem okraju** bodo zagradili in uredili hudournike na Jezerskem. V občini Križe grade sedaj v Seničnem zavarovanje plazu nad vaško potjo. Tam se posipa breg, ki ogroža tudi most čez potok. Ta dela bodo prišla na vrsto spomladi. V **krškem okraju**, v občini Radeče pri Zidanem mostu, so dokončali regulicajo Šapote na Jagnjencu, kjer so uredili skoraj kilometer dolgo strugo s pritoki. Ostalo bo še nekaj dela za ureditev pritokov in okrog pol kilometra struge. Od meseca julija naprej urejajo tudi strugo Bistrici v Št. Rupertu in bodo tudi ta zavarovalna dela končana še do zime. Spomladi bodo še uredili potoka v Bušeči vasi v občini Sv. Križ pri Kostanjevici.

V **ljubljanskem okraju** so v prejšnjih letih in z letošnjimi deli vred porabili že nekaj milijonov za zavarovanje Žirovnikovega hudournika, Mačkovega potoka in Božne v dolini Gradaščice. Letos so dokončali tudi ureditev na Belci. V občinah Tomišelj in Ig so letos zagradili Iško na najbolj nevarnih mestih v Strahomerju, kjer je Iška zavarovana s 400 m dolgim obrežnim zidom. V občini Vrhnika so končali ureditev Podlipščice; tam so zgradili nekaj pregrad — nizkih jezov, ki bodo zaustavljali gramoz in pesek, katerega bi sicer potok odnašal naprej v dolino ter tam zasipal že obstoječo regulacijo. V **logaškem okraju** so v letošnjem letu nadaljevali z zagradbo Račeve v Stari vasi pri Žireh. Poglobili so 200 m struge in bodo v 14 dneh začeli betonirati tudi novi most čez Račevo na tamošnji banovinski cesti. V **mariborskih okrajih** so dokončali regulacijo Ruškega potoka v Rušah; tlakovali so glavno strugo potoka skozi vas. V Slovenski Bistrici so urejali tamošnje hudournike ter so v Devini zavarovali vas pred poplavami s tem, da so utrdili rušlijva obrežja. Ob Kostanjiškem potoku so zavarovali nekatere stavbe, ki jih je potok hudo ogrožal. V Ložnici pa izvršujejo regulacijo in zavarovanje, potrebno za zgradnjo mostu. V **metliškem okraju** so uredili Gričko na Suhorju, pri čemer so bila precej težavna dela. Rešiti je bilo treba vas pred povodnjimi, za kar so izkopali 24 m globok požiralnik v zemljo, ki je v tej globini našel podzemski odtok vode. Ureditev Sušice v Križevski vasi v občini Metlika pa je še v delu. V **mursko-soboškem okraju** bodo spomladi uredili Pečarjev in Košarjev potok v Puconcih. V **novomeškem okraju** so v Brusnicah s plitvimi jezovi, ki bodo lovili gramoz in pesek, zagradili Gaberski hudournik in regulirali njegovo strugo skozi vas. V **prevaljskem okraju** so že l. 1934 začeto ureditev Meže med Črno in Koprivno nadaljevali, pri čemer so zgradili več obrežnih zidov in škarp, ki bodo zavarovale občinsko pot ob Meži. V delu so tudi že zavarovalna dela za ureditev Bistrice na Muti, ki so potrebna zato, da Bistrica ne bo več preplavljala poti iz Mute proti avstrijski meji. V **radovljiškem okraju** so dokončali zgradbe obrežnih zidov pod kolodvorom v Bohinjski Bistrici, kjer je divja Belca že več let napravljala velikansko škodo. Tudi Mojstranska Bistrica je bila letos v vasi regulirana v dolžini 400 m, kjer so jo uklenili v 3 m visok obrežni zid in poleg tega zgradili še most čez njo. V občini Ovšiše so zregulirali Lipnico v dolžini 300 m. Blatnica v Begunjah je dobila letok nekaj pregradb, v večjem obsegu pa se je bodo lotili drugo leto. V **konjiškem okraju** so uredili in zagradili Ljubnico ob izlivu v Dravinjo ter dokončali zgradbo mostu. Sedaj urejajo Dravinjo med Žrečami in Radanjo vasjo, kar bo tudi še letos opravljeno. V **škofjeloškem okraju** pa so dokončali v glavnem vse zgradbe škarp, ki so bile potrebne za zavarovanje Zgornje Smoleve v občini Železniki, dočim bodo spomladi nadaljevali z ureditvijo Žabnice v občini Stara Loka.

Vsa ta dela bodo radi svoje trdnosti zdržala še tako hude nalive in so radi tega, čeprav draga, nad vse važne investicije, ki se bodo našemu kmetu bogato obrestovale zlasti s tem, da mu hudourniki ne bodo delali več take škode kakor doslej. Jasno je seveda, da zagradbe hudournikov večinoma ni mogoče izpeljati v enem letu. Kos za kosom pa se vendar da urediti še tako divji hudournik in v nekaj letih je za vedno preprečena nevarnost pred povodnjimi. Odsek dela po premišljenem načrtu in bo v mnogih od naštetih primerov v prihodnjem letu nadaljeval z zagradbenimi deli tam, kjer so se letos končala.

JRZ je slovenskim ljudem dala vsaj toliko svobode, da danes smejo svobodno izreči svojo slovensko besedo. Ali pa se še spominjate tistih časov, ko so slovenske može in fante zapirali kakor zločince samo zato, ker so si upali zapeti slovensko narodno pesem?

K občinskim volitvam na Jesenicah

Račun brez krčmarja

Jesenice, 15. oktobra.

Jeseniški marksistični prenapeteži ne morejo zatajiti veselja, ker se jim je posrečilo na njihovo »ljudsko fronto« pridobiti nekaj naših ljudi, ki so podlegli besedam brezbarvnih ljudi iz »vladajočih krogov«. Tako širijo med svojimi ljudmi govorico, da so dosegli to, po čemer so več let tako hrepeneli. Takole govore naši rdeči: »Naši predniki so po vojni dobi klerikalce metali iz tovarne na cesto, pa jih niso prestrašili. Demokrati so jih preganjali celih pet let, jih vlačili po zaporih, naprtili so jim po nepotrebnem nešteto hišnih preiskav in denarnih kazni, pa vse skupaj ni nič pomagalo! Klerikalci so držali skupaj in bili nepremagljivi. Mi pa smo to dosegli pri ubogih občinskih volitvah, klerikalna trdnjava se bo razšla, pritegnili smo jih na našo stran, večina bo šla z nami pri občinskih volitvah. To pa je šele začetek, razdiralna akcija bo šla sedaj veliko lažje naprej do našega cilja.« Tako se tolažijo marksisti.

Mi pa pravimo, da je to vse skupaj račun brez krčmarja. Nas ni razbil marksistični teror, nas niso razbili JNSarji in nas ne bodo tudi sedanji kolovodje ljudske fronte. Če je peščica naših ljudi nasedla, ki pa jih bomo prešteli na prste, še ne pomeni, da je v naših vrstah razdor. Mi stojimo in prav dobro pomnimo, kaj vse hudega so nam prizadejali v tovarni marksistični ljudje.

Naša fronta bo ostala tudi po občinskih volitvah prav tako močna, kakor je danes, če ne še bolj. Dan volitev bo pa ob izidu volitev dokazal, da je klerikalni zmaj še prav tako močan in nepremagljiv, kakor je bil takrat, ko so naši delavci frčali na cesto zato, ker so bili katoliški in slovenski.

Naše delavstvo bo oddalo glas za tisto listo, ki jo je brez vsakršne pomoči izven delavskih vrst samo sestavilo v družbi z jeseniškim kmetom in obrtnikom.

Javno zborovanje JRZ na Jesenicah

Krajevna organizacija JRZ na Jesenicah sklicuje za nedeljo, dne 18. t. m. ob pol 10 dopoldne v veliki dvorani Krekovega doma javno zborovanje. Na shodu govori g. senator Franc Smodej, in domači govorniki. Naše volivce smo povabili z osebnimi vabili. Če kdo pomotoma tega vabila ni prejel, naj kljub temu pride. Osebna vabila je prinesti s seboj na shod.

Celjski mestni svet

Celje, dne 16. oktobra 1936.

V navzočnosti zastopnika kr. banske uprave, okrajnega načelnika g. dr. Zobca, je bila snoči redna seja celjskega mestnega sveta. Župan g. Mihelčič je najprej poročal o stanju mestne blagajne, ki je sledeče: Dohodkov je bilo od začetka proračunskega leta 9,484.773.08 Din, izdatkov pa 9,342.684.88 Din, tako da znaša prebitek 142.088.20 Din. Mestna občina je tudi plačala 1. oktobra v redu vse anuitete raznih posojil v znesku 1,142.787.76 Din. Na predlog g. prof. Bitenca, ki je bil stavljen pri zadnji seji glede potrebe humanistične oziroma nižje ženske realne gimnazije v Celju, je župan odgovoril, da je bil predlog oddan odboru za prosveto in tujski promet. — Notranje ministrstvo je nakazalo mestni občini za vzdrževanje policije 80.000 Din, za vzdrževanje poslovnih prostorov okrajnega načelstva pa 20.000 Din.

Finančni referent g. Prelog je poročal, da je nakazala kr. banska upraav podporo 6287 Din kot prispevek za stvarne izdatke za meščanske šole v II. četrtletju, za dnevno zavetišče pa 3000 dinarjev. — V sporazumu z odborom za prosveto in tujski promet je bila nakazana podporni akciji za dijake podpora 500 Din. — Nakazanih je bilo še več podpor. — G. župan je poročal, da je dobila občina 2,000.000 Din brezobrestnega posojila za zidavo Delavskega azila in da se bo takoj po izvršenih upravnih in tehničnih formalnostih začelo z gradnjo. — Konservator dr. Stele je podal poročilo glede dvorane v okrožnem sodišču, kjer naj bi se nabavilo pohištvo, ki bi bilo v skladu z dvorano. Ker je predvidena gradnja justične palače, se predlog odkloni, čeprav je zadeva za Celje velikega turističnega pomena. — L. 1934 je bila z brezposelnimi izvršena regulacija Koprivnice in je ostala brez kritja še postavka 15.544.43 Din. Ta postavka se krije iz še neizrabljenih kreditov za regulacijo Koprivnice za leto 1934.

Iz poročila gospodarskega odbora: Na poslopju mestnega muzeja so potrebna popravila v znesku 12.343 Din. Sklene se, da se izvrše najnujnejša popravila v znesku 1396 Din. — Pri regulaciji Sušnice je pridobila mestna občina nekaj sveta. Sklene se, da se arondacijo proda Jos. Kirbišu m² po 30 Din, Vinku Kukovcu boljše parcele m² po 30 Din, slabše pa po 20 Din.

Za občinska podjetja je poročal g. Gologranc. Elektrarna Fala se je proti novi pogodbi, ki jo je sklenila mestna občina s KDE pritožila na upravno sodišče, ki je pa pritožbo zavrnilo. — Za reklamno razsvetljavo v času izven normalnega poslovanja bo računala elektrarna pri jakosti 250 watov na vsakih začetih 100 kw priključne vrednosti 36 kw po 1.80 Din in preko 100 kw po 1.50 Din od kw. — Tovarna Elka na Sp. Hudinji bo prejemala električni tok po teh cenah: za prvih 10.000 kw po 80 par, za vso nadaljnjo uporabo pa po 60 par. — Krajevna protituberkulozna liga v Celju je ponovno prosila, naj bi inkasanti mestne elektrarne smeli pobirati prostovoljne prispevke za azil za jetične. Dovoli se prostovoljno pobiranje po inkasantih do preklica. Na Hribu sv. Jožefa se bo podaljšal vodovod do sledečih hiš: Reichman, Grobelnik, Jelenc, Četina in Vrenko. Posamezne stranke prevzemajo polovico stroškov.

Za gradbeni odbor je poročal g. dr. Voršič, in sicer o potrebi tlakovanja Mariborske ceste. Ker je Mariborska cesta državna in ni upati, da bi jo v doglednem času država tlakovala — proračun znaša 2,350.000 Din, je bil sprejet predlog gradbenega odbora, naj se uredi hodnik od rudarske šole do Spodnje Hudinje, ki naj bo 3 m širok in z granitnim robnikom.

V imenu zdravstvenega odbora je poročal g. dr. Skoberne glede onesnažene Savinje. Od okrajnega načelstva v Slovenjgradcu je prišel predlog, da bi občina krila stroške komisije, če bi ugotovila, da bi bil rezultat preiskave v Woschnagovi tovarni negativen. Predlog je bil sprejet. Sprejeta sta bila tudi dodatna predloga g. dr. Voršiča, naj bi komisijo razpisala in vodila kr. banska uprava, ker zadeva več okrajev in predlog g. Gologranca, naj bi se h komisij povabil tudi Higijenski zavod v Ljubljani. — Župan je pri tem pripomnil, da je komisija že ugotovila, da prihaja nesnaga v Savinjo tudi iz Zabukovce.

Za prosvetni odbor je poročal katehet g. Lukman, da je bil izdelan v odboru pravilnik za poslovanje mestnega gledališča. Pravilnik ne velja za gostovanje Narodnega gledališča iz Ljubljane in Maribora.

Za tujski promet je poročal g. Roš, ki je predlagal na podlagi poročila mestnega fizikata, naj bi se za mesarske ute Na okopih našel drug prostor ali naj bi se pa namestile nove zaprte stojnice, v tem slučaju Za kresijo. — Od Rogaške Slatine do Celja naj bi se vpeljali direktni vozovi, da bi potnikom na Grobelnem ne bilo treba prestopati. V tem oziru naj napravi mestno poglavarstvo vse potrebne korake.

Za upravni odbor je poročal g. dr. Hodžar. Zdravstveni dom v Celju predlaga, naj bi se takozvano Likovičevo posestvo pri Celjski koči porabilo za počitniški dom za deco. Predlog je bil sprejet, mestno poglavarstvo naj pa do 15. septembra t. l. sestavi osnutek pogodbe.

V tajni seji sta bila nameščena za policijska agenta Gaber Jožef, absolvent meščanske šole iz Trnovelj, in Rojnik Stanko, absolvent nižje gimnazije iz Braslovč.

Ljubljančani, enodušno vsi v boj proti brezposelnosti!

Brezposelnost je ono današnje zlo, ki moralno in telesno ugonablja nešteto družin. Brezposelnost ne povzroča le pomanjkanja nujnih življenjskih potrebščin za prizadetega, temveč tvori družabno zlo, ki sega globoko v naše današnje in bodoče socialne prilike sploh. Posledice brezposelnosti morejo postati usodne za bodočnost našega naroda. Delaželjni brezposelni stradajo in pogrešajo vsega, kar tvori človeku dom. Otroci iz teh družin rastejo v pomanjkanju, uče se beračiti, privajajo se življenju brez dela. Obup roditeljev ne dopušča najosnovnejše vzgoje otrok. Končno se pretolče brezposelni nekaj časa bedno skozi življenje z miloščinami in podporami ter se odvadi delu. Smisel življenja mu ni več delo, temveč iskanje podpor. Kakšen rod bo zrastel iz te dobe?

Zajeziti brezposelnost in njega zle posledice ni dolžnost samo humanitarnih in socialnih ustanov, temveč nas vseh, vsakega posameznika in s tem celega naroda. Vsakdo mora priti v tem splošnem vprašanju do prepričanja, da je le v skupnem nastopu vseh mogoča rešitev. Vsak človek mora imeti zdrave življenjske pogoje in je sramota, ako mora beračiti za milodare, ko ima naravno pravico do življenja, boljše rečeno do dela in s tem do zaslužka. V delu in le v delu je iskati rešitve današnjih socialnih neprilik. To delo moramo najti in z njim postaviti normalne življenjske prilike našim brezposelnim.

Mestna občina ljubljanska ima dela dovolj in komaj čaka, da ga izvrši. Treba ji je le še denarja. Ker redni dohodki ne zadostujejo, mora iskati izrednih. Sedaj v zimskem času pobira od ljubljanskih prebivalcev prostovoljno socialno davščino, ki znaša po 1 Din od stanovanjske in poslovne sobe in po 4 Din od uslužbenca. To davščino bo nabirala v brezposelni fond in z njim zaposlila pri javnih delih toliko brezposelnih, kolikor bo denarja. Čimveč bo zavesti v naših občanih, da je ozdravljenje današnjih neznosnih socialnih razmer stvar vsakogar, da moremo le s skupnim delom streti zlo brezposelnosti, zlo beračenja, nadlegovanja in brezdelnega življenja mnogih nesrečnežev, tem več brezposelnih bo mogla zaposliti. Mestna občina želi, da bo podpora, ki jo bo delila, le delo, ne pa miloščina. Podpore naj prejemajo onemogli starčki in otroci, vsi drugi pa delo. Naj se uvede v življenje zopet pravilo, da le delo človeka živi.

Ljubljančani, enodušno vsi v boj proti brezposelnosti!

H kokainski aferi v Ljubljani

Ljubljana, 16. oktobra.

Zadeva s tihotapstvom kokaina in z ugrabljenjem sleparjev se bliža h koncu preiskave. Dasi nam ni bil dovoljen noben vpogled v dosedanje ugotovitve preiskave, ker je policija mnenja, da pred zaključkom še ne more izdati nobenih podrobnosti, smo le izvedeli nekaj strahotnih zanimivosti, ki kažejo, da bo ta zadeva postala edinstven primer v vsej povojni zgodovini ljubljanskih zločinov.

Glavni junak v tej zadevi je ljubljanski trgovec Drago Čeferin. Po naših poizvedbah smo ugotovili, da se je Drago Čeferin odjavil kot trgovec že l. 1929. Poprej je trgoval v glavnem z ogljem, od tedaj dalje pa se je pečal z raznimi kupčijskimi posli, čeprav ni oficijelno veljal za trgovca. Iz kakšnih razlogov se je odpovedal članstvu v Združenju trgovcev, nam ni znano. V zadnjem času je prodajal krogle za keglanje, ki so mu jih izdelovali nekje na Dolenjskem. Med drugimi je s temi kroglami opremil neko moderno in prav letos zgrajeno kegljišče v Ljubljani. Toda to je bil samo del poslov. Znano je, da je imel živahne trgovske zveze z Nemčijo in z inozemstvom. Star je sedaj 44 let. Živahno se je udejstvoval v gibanju stanovanjskih najemnikov. Pred približno tremi tedni je Drago Čeferin postal tudi predsednik društva. To društvo ima svoj lokal v Tavčarjevi ulici 3, tik njegovega stanovanja. Za dvosobno stanovanje s kabinetom in kuhinjo ter za pisarniški prostor društva je Drago Čeferin plačeval mesečno 850 Din, vendar pa mu je odškodnino za društveno sobo plačevalo društvo samo. Čeferin je sicer bogat človek. Pred leti si je kupil prostorno graščino Sangrad nad Cerkljami na Gorenjskem pod Krvavcem. K tej graščini pripadajo tudi večji kompleksi gozdov. Graščina stoji v popolnoma samotni soteski, oddaljena od vsake večje naselbine. Najbližja vas je Grad, oddaljena dobrih 5 minut od graščine. Pod Hribarjevim županovanjem je bila ta graščina last mestne občine ter je mestna občina pošiljala že pred vojno tja otroke na letovanje, potem pa je prišla graščina v druge roke ter je po več kupčijah prišla v roke Draga Čeferina.

O tem, kako je prišlo do kokainske kupčije in do ugrabljenja sleparjev, smo že poročali. Prebrisanci, ki so Draga Čeferina osleparili za 30.000 Din, so se po kupčiji kmalu potuhnili, vendar pa je Čeferin izsledil dva, ju dal zvezati in odpeljati na svoje samotno posestvo Sangrad. Zaslišavanje teh dveh sleparjev na policiji daneš še traja, toda oba sleparja očitno kažeta svoje zadovoljstvo, da sta v rokah policije in ne več na Sangradu. Na Sangradu sta namreč morala baje precej trpeti. Bila sta lačna in žejna, povrh tega pa so ju njuni preganjalci baje še mučili. Oba sleparja, ki sta tako drago plačala svoj sleparski trik s kokainom, sta vsa omagana in prepadena.

Policija je že kakšnih 10 dni mrzlično na delu ter je dosedaj aretirala osem ljudi. V sredo opoldne Čeferina samega še ni bilo v Ljubljani, pač pa se je prikazal okoli 5, nakar je bil aretiran. Začasno ga je policija izpustila, seveda pa ga je imela stalno pod nadzorstvom. V četrtek zjutraj je policija Čeferina zopet aretirala in okoli poldne sta ga dva detektiva privedla v njegovo pisarno, ali bolše rečeno, v pisarno Društva stanovanjskih najemnikov. Tu je bila ponovna preiskava in zaslišanje. Uspeh te preiskave in zaslišanja nam zaenkrat še ni znan. Na policiji so nam namignili zaenkrat samo to, da ta zadeva presega najbolj fantastičen in najbolj gorostasten kriminalni roman. Med osmimi aretiranci sta, kakor rečeno, dva sleparja s kokainom, drugi aretiranci pa spadajo med pomočnike obeh sleparjev in med Čeferinove napadalce.

Za sodobno psihozo pa so značilne verzije, ki jih Čeferinova rodbina širi o aretaciji Draga Čeferina. Drago Čeferin je bil namreč pristaš prejšnjih režimov in sedaj trdijo svojci, da se hočejo nad njim »maščevati« klerikalci, ki so ga dali aretirati. S tem hočejo nekako opravičiti aretacijo svojega člana, čeprav ta zadeva nima prav nobenega političnega ozadja.

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

Pod režimom JNS so zapirali ljudi in jih kaznovali, če so si pred volitvami predrznili le usta odpreti o volitvah. Danes pa isti JNSarji nosijo polna usta svobode. S svobodo upajo ujeti kaj kalinov na svoj pofarski lim, da bi potem lažje rezali jermena s kože našega ljudstva

Kino Union predvaja danes premiero zabavne veseloigre »GLÜCKSKINDER«
Nastopa klasični ljubavni par
Lilian Harvey in Willy Fritsch
poleg tega pa še
Paul Kemp in Oskar Sima
Nasmeh sreče
Nov Foxov zvočni tednik

Drobne novice

Slovenci v Zagrebu

Zagreb, 15. oktobra.

»Koroški večer«, s katerim je Slomškovo prosvetno društvo začelo svoje letošnje prosvetne večere (v nedeljo 11. oktobra po večernicah), je bil v resnici prav lep. Za uvod je mešani društveni zbor zapel nekaj lepih koroških pesmi. Sledila je recitacija Gregorčičeve pesmi »Na potujčeni zemlji«, nato pa govor, v katerem je predsednik prosvetnega odseka podal izčrpno sliko vseh bojev in prizadevanj za ohranitev Koroške od l. 1918 do nesrečnega prebiscita 1920. Po predavanju je zopet zapel zbor, kateremu se je pridružilo občinstvo, ki je napolnilo društvene prostore. Med poslušalci smo videli tudi nekaj Korošcev in Korošic

Pri Sv. Roku pa smo imeli dopoldne majhno slovesnost: obiskal nas je namreč g. novomašnik p. Martin Perc iz Kozjega, ki je imel pred sveto mašo lep govor in nam je podelil novomašniški blagoslov. Škoda, da mnogi ravno ta dan niso mogli k Sv. Roku, ker je bilo hladno, deževno vreme in ker zaradi stavke ni vozil tramvaj.

K poročilu o zadnjem občnem zboru moramo dodati, kar je v sobotnem dopisu po neljubi pomoti izostalo, da je bil s splošnim odobravanjem sprejet predlog, po katerem sta bila za častna člana Slomškovega prosvetnega društva izvoljena g. dr. Vladimir Golia, predsednik višjega deželnega sodišča v Ljubljani, in g. Janez Hladnik, izseljenski duhovnik v Buenos Airesu (Argentina). Oba gospoda sta si v času svojega bivanja v Zagrebu pridobila toliko zaslug za tukajšnje Slovence, da je njuna izvolitev samo izraz hvaležnosti za delo v društvu.

Blago za
damske plašče!
Največja in najlepša izbera in najsolidnejše cene!
A. Žlender
Ljubljana · Mestni trg 22
Vas postreže najbolje!

Koledar

Sobota, 17. oktobra: Margareta Marija Alakok, devica; Hedviga.

Novi grobovi

† V Zgornji Šiški je mirno v Gospodu zaspal gosp. **Valentin Nastran,** strojar in posestnik, brat misijonarja dr. Alojzija Nastrana. Pogreb bo danes ob 10 dopoldne iz hiše žalosti na pokopališče v Dravljah. Naj mu sveti večna luč! Žalujočim naše iskreno sožalje!

Jutri ob 3. uri pop.

— **O hmeljniškem gradu** v novomeškem okraju je bil naš list pred nekaj tedni prinesel v nedeljski prilogi pod »Lepotami naše zemlje« opis, v katerem je popotnik napravil tudi dve opazki o njemu neznanem graščaku in njegovi družini, kateri bi mogli čitatelja zapeljati v zmoto, kakor da je lastnik kakšen nemški nacionalec. Zato smo resnici in pravici dolžni pojasniti, da je graščak baron Filip Wambold-Umstadt češkoslovaški državljan, ki je v stari monarhiji bil član nemške krščanskosocialne stranke in kluba v moravskem deželnem zboru ter se je danes med nami z družino vred popolnoma udomačil in ostal slejkoprej veren katoličan oziroma krščanski socialec Luegerjeve šole, ki je naročen tudi na naš list in je prijatelj ter znanec v odličnih slovenskih krogih, predvsem katoliških. Njegova veleugledna soproga je hči znanega pokojnega grofa Harracha, enega največjih prijateljev in zagovornikov Jugoslovanov v bivši monarhiji, ki je prvi dal pobudo za odkritje dalmatinske obale tujemu svetu — otroci barona Wambolda pa dobro in radi govorijo slovensko, en sin pa študira pravo na češkoslovaški univerzi v Brnu. Obnovitev hmeljniškega gradu z velikimi stroški pa je naravnost kulturno delo v naši domovini, za kar je lastnik žel po pravici po vseh slovenskih listih priznanje. V gradu samem se veliko govori slovensko in je prebivalstvo do graščaka v najboljših odnošajih. S tem naj bo popravljeno, kar je bilo napisano od opisovalca, ki razmer tozadevno ne pozna in je bil očividno od nekoga namenoma krivo informiran.

Da!
ZOPET NOVOSTI
ZA DAMO IN GOSPODA
MANUFAKTURA *Gorčan*

— **Roparski napad.** Iz Št. Vida pri Stični nam poročajo: V noči od 13. na 14. oktobra se je priplazil nekdo v hišo Anžlovarja Antona ob državni cesti pri sv. Roku (Št. Vid št. 67). Stopil je v spalnico in imel v eni roki revolver, v drugi pa električno svetilko ter je zahteval od obeh zakoncev denar. Oče je star že čez 80 let in se ni mogel ustavljati. Mati je poiskala ves denar, ki ga je imela pripravljenega za orača, ki je imel priti orat za setev pšenice. Ker ni bilo več denarja pri hiši, se je ropar, ki je imel pomočnika za stražo pri vratih, zadovoljil z malo vsoto in odšel. Zapretil pa je, da se bo kruto maščeval, če bodo ta napad naznanili orožnikom.

Operetni šlager pristnega dunajskega humorja in vesele zabave. Glasba Dr. R Benatzky
po motivih baleta **„Punčka“ (Puppenfee)**
V carstvu lutk
Magda Schneider, Wolf Albach Retty
Paul Hörbiger, Rudolf Carl, Adele Sandrock
Danes premiera v
Elitnem Kinu Matica

— **Slomškovo prosvetno društvo v Zagrebu** priredi v nedeljo, 18. oktobra, po večernicah v svojih društvenih prostorih, Nikoličeva ulica 10/I., predavanje o oporoki. Po predavanju zapoje društveni pevski zbor nekaj narodnih pesmi. Vabljeni!

— **Pri težki stolici** napetosti, glavobolu vsled naprtja očisti ena do dve čaši naravne **»Franz-Josefove«** grenke vode prebavne organe. **»Franz-Josefovo«** vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.
Reg. po min. soc. pol. in nar. zdr. S-br. 15485, 25. V. 35.

— **J. E. Kalan: »Pridige enega leta«.** Nedeljo za nedeljo in praznik za praznikom se oznanja beseda božja z vseh prižnic na Slovenskem. Pridni in zvesti poslušavci najbrž nimajo pojma, koliko je v teh pridigah duševnega truda. Beseda božja se ne stresa kar z rokava, zahteva namreč mnogo priprave. Posebno če govornik govori mnoga leta na istem kraju, da se preveč ne ponavlja, to nikakor ni lahko. Vsak pridigar pove iste resnice po svoje, rabi pa vendar pripomočke, s katerimi si svoje misli oploja. — V ravnokar izišlih Kalanovih pridigah je podan izboren tak pomoček. Dve važni lastnosti jih odlikujeta: praktične so in poljudne. Tu imate obilico lepih misli in zdravih naukov, podanih v lepi prikupljivi obliki. Znan je Kalanov prijetni, domači, živahni, poljudni slog, ki ga ima tudi v pridigah. Zgled: Na praznik Marijinega rojstva: »Punčko smo dobili, punčko! In kakšno punčko!« Vendar pa je pri tem slog vseskoz resen in slovesen. Slovesen posebno o praznikih. Govornik rad vpleta v svoje govore kitice iz cerkvenih pesmi, ki govore veselo poživljajo in jim dajejo poetičen zanos. Nekatere pridige bi lahko imenovali bisere cerkvenega govorništva, n. pr. na božič, na veliki petek, na dan celodnevnega češčenja itd. Zelo praktične so n. pr. »Konec preklinjevanju Matere božje«, kjer gre preklinjevalcem z vso silo do živega, da bi se ta sramota iz našega ljudstva docela izkoreninila. — »Čast kmečkega stanu«, »Denar« in druge. Mnoge bi lahko služile tudi za premišljevanja. — Nalog »Pridig« ni velik, da bi ne ostale nerazprodane. Ker se pričenjajo s 1. adventno nedeljo, bo zdaj ravno primeren čas, da si jih nabavite. Naročajo se v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani za mal denar. Broširan izvod je 44 Din, vezan 60 Din.

TOMBOLA v Kranju

— **Vid vaših oči** si obvarujete le z optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu, izprašanemu optiku, Stari trg 9, Ljubljana.

Ljubljana

⊙ **Maša za turiste in izletnike** bo jutri v kapeli Vzajemne zavarovalnice ob **pol sedmih.**

⊙ **Sv. misijon** bo v duhovnijski cerkvi svete Družine v Mostah od 17.—25. oktobra 1936. Vodili ga bodo misijonarji sv. Vincencija Pav. (Lazaristi) iz Ljubljane. Začetek bo v soboto, 17. oktobra: ob ¾20 litanije z blagoslovom, klicanje Svetega Duha in uvodni govor. V nedeljo, 18. oktobra: ob 5 zjutraj sv. maša; ob ½6 sv. maša; ob ¾6 sv. obhajilo; ob 6 govor, nato sv. maša pred Najsvetejšim; ob 7 sv. maša; ob 8 sv. maša za šolsko mladino; ob 10 govor, nato sv. maša pred Najsvetejšim; ob 14 križev pot, govor in litanije Matere božje; ob ¾20 roženvenska pobožnost, blagoslov in govor. Nato se oglasi misijonski zvon. Med tem molitev 5 Očenašev in 5 Zdravih Marij. Delavniki: ob 5 zjutraj sv. maša; ob ½6 sv. maša pri stranskem oltarju, pri velikem obhajilo vernikov; ob 6 govor, sv. maša; ob 8 sv. maša; ob 9 sv. maša; ob 16 križev pot, govor in litanije Matere božje; ob ¾20 roženvenska pobožnost, blagoslov in govor. Misijonski zvon in molitev 5 Očenašev in 5 Zdravih Marij. V nedeljo, 25 oktobra (praznik Kristusa Kralja): dopoldne isti spored kot v nedeljo, dne 18. oktobra; ob 15 sklepna pridiga, blagoslov nabožnih predmetov kot spomin na sveti misijon, slovesne litanije Matere božje, zahvalna pesem. — Šolska mladina osnovne in meščanske šole ima sv. spoved in sv. obhajilo posebej, kar se jim bo v šoli povedalo. Vendar se mladini, ki je ne ovira šola ali učenje, priporoča obisk sv. maše vsak dan ob 8 in obisk drugih pobožnosti, kolikor je to možno. — Red spovedovanja odraslih in vse drugo bodo gospodje misijonarji sproti oznanjevali. — Misijonska procesija s sv. Rešnjim Telesom bo v petek zvečer (23. oktobra) po pridigi. Iz cerkve bo šla na Ciglarjevo, Slapničarjevo, Zaloško, Vodmatsko, Ciglarjevo ulico in nazaj. Vse prebivalce ob tej poti prosimo, da po možnosti razsvetle okna. Procesija ima krajšo pot zaradi poznega letnega časa. Na razpolago bodo sveče in baklje — od 15 dalje do procesije. Prosimo, da se jih poslužite.

⊙ **Elizabetna in Vincencijeva konferenca** za župnijo Marijinega Oznanjenja vabi vse članice in člane, da se udeleže pogreba g. Pleničarja Franca, sodnega nadoficijala v p., očeta dveh naših odličnih sodelavcev. Pogreb bo danes ob pol 5 popoldne s Starega trga št. 6 — Predsednik.

⊙ **Mesto venca** na grob pokojnega g. Pleničarja je zbrala pisarna občega oddelka kr. banske uprave za reveže, podpirane po Vincencijevi konferenci M. O., **Din 130.** — Bog plačaj!

⊙ **Šentpetersko prosvetno društvo** vabi svoje člane k sv. maši za blagopokojnega g. župnika Janka Petriča, ki bo v nedeljo, 18. oktobra ob 8 v cerkvi sv. Petra. — Odbor.

⊙ **Vsem, ki se zanimajo za že omenjene telovadne tečaje,** sporočamo, da se vrši vpis v vse tečaje: Za otroke (dečke in deklice) vsak ponedeljek in petek od 2 do 4 popoldne v telovadnici na realki v Vegovi ulici. — Za odrasle (dame in gospode) pa vsak torek, četrtek in soboto od 6 zvečer dalje v telovadnici učiteljišča na Resljevi cesti. Ker se tečaji že vrše, pospešite z vpisom.

⊙ **Nadaljevalni tečaj Esperanta** za vse esperantiste iz Ljubljane bo otvoril »Klub esperantistov v Ljubljani« v ponedeljek, dne 19. oktobra t. l. ob 20. Tečaj bo enkrat tedensko po 1 in pol ure v klubovem lokalu na Cankarjevem nabrežju 7-I. Zglasite se zatorej zanesljivo v ponedeljek v klubovem lokalu, kjer boste dobili vsa nadaljna navodila in pojasnila. — Odbor Kluba esperantistov, Ljubljana.

KINO
Današnji sporedi
22-21 **UNION**
Sijajna veseloigra s klasičnim ljubavnim parom
Lilian Harvey - Willi Fritsch
Nasmeh sreče
(Glückskinder)
27-30 **SLOGA**
Komedija veselega humorja in izvrstne zabave
Medeni tedni
Any Ondra
Hans Söhnker
21-24 **MATICA**
Premiera! Operetni šlager sezone!
V carstvu lutk
Glasba **R. Benatzkega** po motivih
baleta **„Punčka“ (Puppenfee)**
Magda Schneider, Wolf Albach Retty,
Paul Hörbiger, Adela Sandrock
Predstave ob 16., 19.15 in 21.15 uri

⊙ **Nameščenska visoka šola.** Društvo združenih zasebnih in trgovskih nameščencev v Sloveniji je letošnjo jesen uvedlo vrsto tečajev, ki jih ima pod naslovom »Nameščenska visoka šola«, in ki bodo v zimski sezoni v Rokodelskem domu. V vrsti teh predavanj je snoči predaval un. prof. dr. Snoj o svojih »Vtisih iz moderne Palestine«. Udeležba je bila zelo velika. Večer je otvoril in predavatelja pozdravil g. Franc Pernišek. Predavatelj dr. Snoj je najprej očrtal Palestino ter njene prebivalce ter nato prihod Judov v zadnjih letih, njihovo naseljevanje, gradnja novih cest po sistematičnih načrtih, zidanje cest, pridobivanje zemljišča za Jude, arundacijo zemljišč, odplačevanje stroškov, opisal je versko hladnost novonaseljenih Judov, ki se jih je močno prijela moralna pokvarjenost, že se pojavljajo prvi znaki komunizma. Na nasprotni strani pa se Arabci drže tradicije, dasi šele sedaj spoznavajo vrednost zemlje. Prebivalstvo Palestine se ceni na okoli 1,200.000 ljudi, od teh je 400.000 Judov. Kristjanov je 90.000, med temi 30.000 katoličanov. Predavatelj je opisal vzroke medsebojnih sporov v Palestini, ki so umevni. Zahvalil se mu je za izčrpno predavanje g. Pernišek, nato pa je o organizacijskih vprašanjih govoril še g. Rudolf Smersu. Nameščenci so priredili prav lep prosvetni večer

Auto Din 42.500·—

Kino Kodeljevo - Tel. 31-62
Danes ob 8 in jutri ob pol 4, pol 6 in 8
MAČKA V VREČI
MAGDA SCHNEIDER THEO LINGER
in glasbeni film »SIRENE«

⊙ **III. drž. realna gimnazija Ljubljana-Bežigrad.** Pri opremi te, brez dvoma najmodernejše šole v državi, sodeluje v nemali meri tudi domača tovarna pohištva »Remec-Co«. Dobavila je garderobne omarice, opreme risalnic in konferenčnih sob kakor tudi parkete. Dalje je izvedla oblogo sten v telovadnici. Vsi ti izdelki vzbujajo posebno pozornost ne samo glede prvovrstne izdelave in res lične oblike, temveč tudi zato, ker so izdelani izključno iz domačega lesa.

⊙ **Važno opozorilo!** Mestno poglavarstvo v Ljubljani opozarja, da so upravičeni pobirati prostovoljno socialno davščino na sobe in uslužbence samo pooblaščenci, ki imajo s seboj posebne legitimacije. Za vsako plačilo mora nabiralec dati uradno potrdilo. Nikdo naj ne izroča denarja, ne da bi zahteval potrdilo, ki mora imeti uradno štampiljko. Mestno poglavarstvo opozarja, da socialni urad nikogar ni telefonično opozoril, da bo poslal k njemu nabiralca in tega tudi v bodoče ne bo delal. Ako bi prišel kdo po denar in ne bi imel uradne legitimacije in uradnih potrdil, naj ga stranka takoj izroči stražniku.

⊙ **Absolventi drž. dvorazredne redne trgovske šole** ne pozabite, jutri gremo v Županovo jamo. Če bo deževalo, ostanemo pa doma.

⊙ **Večerni trgovski tečaj** na Christofovem učnem zavodu, **Domobranska 15** se prične 19. okt. Pouk vseh pisarniških poslov, knjigovodstva, korespondence, trgovstva, stenografije, strojepisja, nemščine itd. Šolnina 100 Din za vse predmete. Pojasnila, vpisovanje dnevno tudi zvečer do 7.

Maribor

☐ **Za spomenik** našemu blagopokojnemu kralju Aleksandru je poklonila mariborska tovarna svile Karl Thoma spomeniškemu odboru znesek 5000 din.

☐ **Tretja lista v Košakih.** Včeraj je bilo vložena in potrjena za občinske volitve v Košakih pri Mariboru še tretja lista z nosilcem g. Viktorjem Korenom, ki si je nadela naziv »staroradikalna«.

☐ **Zanimiva športna nedelja** Jutri bo na mariborskih športnih igriščih živahno. Dopoldne ob 9 se prične na stadionu Železničarja medklubski lahkoatletski miting, s katerim bodo lahkoatleti napravili zaključek v letošnji sezoni. Popoldne bo ob 13.30 na igrišču Rapida prvenstvena tekma rezerv Maribor:Železničar, ob 15 pa nastopita v prvenstven borbi prvi moštvi obeh navedenih klubov. — Tudi kolesarji bodo imeli jutri svoj dan. SSK Maraton priredi na novi cesti v Tomšičevem drevoredu hitrostno dirko. Pričetek je ob 14. uri.

☐ **Akademska kongregacija** ima odslej svoje tedenske sestanke vsak ponedeljek ob pol 20 zvečer v kapeli č. oo. frančiškanov.

☐ **Prošnja ravnateljstvom srednjih šol.** Starši dijakov s podeželja prosijo ravnateljstva mariborskih srednjih šol, da bi sedaj ob nastopu hladnih in deževnih jesenskih dni odredili v svojih zavodih pa en razred, v katerem bi se zatekali dijaki s podeželja, ki radi neprimernih prometnih zvez pridejo v Maribor že mnogo pred sedmo uro ter v nezadostnih oblekah prezebajo in postopajo po mestu, izpostavljeni vremenskim neprilikam, kar nedvomno vpliva tudi na učni uspeh podeželskega dijaštva.

☐ **Prva popoldanska predstava** letošnje sezone v narod. gledališču bo to nedeljo ob 15. Vprizori se češka veseloigra »Zorka«.

☐ **Smrtna kosa.** V starosti 86 let je umrl v Parmovi 2, zasebnik in bivši trgovec na Prihovi Martin Sekulič. V bolnišnici je ugrabila smrt 68-letnega posestnika Avgusta Stancla iz Limbuša. Truplo so včeraj prepeljali v Limbuš, kjer bo danes pogreb. Svetila pokojnima večna luč.

☐ **SSK Maraton.** Atleti, ki nastopijo jutri v nedeljo na mitingu SK Železničarja ter nimajo dresov, naj se javijo danes na Livadi med 17. in 18. uro.

☐ **Trg za ribe bogato založen.** Včeraj je bilo na trgu okrog 400 kg morskih in sladkovodnih rib. Cene so bile sledeče: Sardele 10, cipli 12—20, azijal 20, lignje 20, girice 9, tunina 22, očade 18, orade 32, brancin 36, postrvi 30, guvati 14, karpi pa po 12.

☐ **Pozor pred potnikom z »angleškim« blagom.** Po Mariboru hodi zadnje dni neki potnik, ki prodaja zasebnikom pravo »angleško« blago za obleke. Dopoldne pride res s pravimi angleškimi vzorci ter ponuja blago za tako ceno, da kupca kaj hitro premami. Ima s seboj pri kupčiji samo vzorce, obljubi pa, da bo izbrano blago prinesel popoldne Blago res prinese v istem vzorcu, ker pa kupec po navadi nima časa, se zadovolji samo s površnim pogledom. Šele pozneje ugotovi, da je bil opeharjen. Mesto angleškega mu je potnik prinesel najnavadnejše češko ali pa domače sukno, katerega je kupec nekajkrat preplačal. »Angleški« žig na suknu je dostikrat še čisto svež, da se da kar sproti zbrisati. Na ta način je ta potnik opeharil že veliko ljudi, ki so njegovim vzorcem nasedli ter kupili »pristno angleško« sukno, ki bi ga dobili v vsaki trgovini najmanj še enkrat ceneje.

☐ **Sladki kmečki kruh. Pekarna Rakuša, Koroška cesta 24.**

mot. kolo Din 6·200·-

Celje

Blagoslovitev mestnega zavetišča v Medlogu. Jutri, v nedeljo bo mestno zavetišče v Medlogu slovesno blagoslovljeno. Ob pol 10 bo v kapelici zavetišča sv. maša, po sv. maši blagoslovitev in nato ogled zavetišča. K tej slovesnosti je v čim večjem številu vabljeno tudi občinstvo.

Iz gasilske čete na Babnem. Bivši člani Prostovoljne gasilske čete na Babnem, ki so bili leta 1934 od takratnega komisarja iz čete izključeni ali ki so v znak protesta proti neznosnim razmeram, ki so v četi takrat vladale, prostovoljno izstopili, so dobili te dni od gasilske župe v Celju dopis, v katerem jim župa sporoča, da je pozvala četno upravo Prostovoljne gasil. čete na Babnem, da jim vrne vse pravice izvršujočih članov. Nadalje pravi gasilska župa v dopisu, da je bila izključitev iz čete razveljavljena, ker komisar, ki je izključitev izvršil, zato ni bil kompetenten. Zaradi tega je smatrati pri vseh članih gasilsko službo pri gasilski četi Babno neprekinjeno. S tem so bivši člani Prostov. gasilske čete na Babnem dobili zadoščenje za krivice, ki so jim bile storjene leta 1934. Izjavljamo pa, da s to rešitvijo še nismo popolnoma zadovoljni in pričakujemo, da bo višja gasilska instanca vzpostavila tudi staro upravo čete, ker je bila protizakonito razrešena svojih funkcij.

Živinski in kramarski »uršulin sejem«, bo v sredo, dne 21. oktobra v Celju.

K včerajšnji notici o tragični smrti Feliksa Anderliča sporočamo na prošnjo Društva natakarjev, da pokojni ni bil natakar, temveč delavec, doma od Sv. Eme v Šmarju pri Jelšah.

Kino Metropol. Danes veseloigra »UGRABLJENJE«. V glavni vlogi Gustav Fröhlich in najnovejši Merkurjev tednik. — Ob 16 matineja »Neukrotljivi mustang«.

6% obligacijsko posojilo

Podpisanih 13,300.000 Din

Dve tretjini že vpisani — Znatni vpisi v gotovini

Dne 10. t. m. se je začelo vpisovanje 6% obligacijskega posojila mestne občine, ki traja do 10. novembra. Do petka, torej v 6 dnevih vpisovanja ali v enem tednu je bilo skupno vpisanih tako v gotovini kot s knjižicami in tek. računi Mestne hranilnice 13.300.000 din, kar pomeni, da sta vpisani v tako kratki dobi že dve tretjini končne vsote, ki je kot znano določena na 20 milijonov din.

Ta visoka vsota podpisov pomeni, da se vlagatelji Mestne hranilnice zavedajo pomena tega posojila za likvidnost mestne hranilnice kakor tudi, da rajši vzamejo 15 let tekoče obligacija po 6%, kot pa da bi še nadalje držali vloge pri manjšem obrestovanju.

Toda istočasno moramo poudariti uspeh posojila tudi v tem, da je zelo veliko vpisov v gotovini. Dosedanja vsota vpisov v gotovini je prinesla nad pričakovanje znatne vsote, kar dokazuje zaupanje ljubljanskega meščanstva v gospodarstvo mestne občine ljubljanske. Mestna občina ni bila nikoli slab dolžnik, kar imajo na umu vsi oni, ki podpisujejo posojilo v gotovini. Poleg ugodne obrestne mere imajo tudi ugoden emisijski tečaj, kar vse dela novo posojilo dovolj privlačen papir.

Znovim posojilom bo storjen velik korak k izboljšanju položaja mestne hranilnice, kar bo imelo ugodne posledice tudi za občinsko gospodarstvo, kakor tudi za vse naše gospodarstvo, ker se vrača zopet zaupanje v veliki meri. Uspeh posojila, za katerega so se nekateri bali, saj so lansirali tudi temu primerne vesti, da bo začetek vpisa odgoden, je pokazal, da ti črnogledi niso imeli prav in da so razmere na našem denarnem trgu zrele za take transakcije, katerih pomena se zavedajo najširši sloji.

Čehi se priložujejo čez nas, ker ščitimo naše izvoznike

»Prager Tagblatt« od 16. t. m. piše: Jugoslovanska Narodna banka zadržuje izplačila iz češkoslovaškega kliringa, katerih protivrednost je bila plačana po češkoslovaških uvoznikih jugoslovanskega blaga pred razvrednotenjem krone. Jugoslavija izhaja pri tem, po mnenju lista, z napačne razlage klirinškega sporazuma. Čl. 3 tega sporazuma določa v primeru izpremembe klirinške paritete, da je treba plačati obstoječe dobrovpise po stari pariteti. Jugoslovanska Narodna banka odklanja plačilo protivrednosti v dinarjih na jugoslovanske izvoznike po stari pariteti.

List dodaja: Do 5. oktobra (tega dne je bil ustavljen klirinški promet) so češkoslovaški uvozniki jugosl. blaga v veliki meri plačali plačila, pri čemer pa je šlo večkrat (po stari navadi) za gotove vrste blaga predplačila za dobave, ki se bodo šele polagema izvršile. Belgrajski zavod izjavlja, da takih predplačil ne prizna, da dejansko ni bil izvršen do 5. oktobra. V zadnjih dneh pa je razširila Narodna banka to mnenje tudi na predplačila, ki so bila tudi v septembru izvršena na jugoslovanski klirinški račun pri Zemski banki. Jugoslovanska Narodna banka hoče na ta način očividno ščititi svoje izvoznike. To prizadevanje je potrdilo tudi določilo, da morajo jugoslovanski uvozniki, ki so zaslužili na devalvaciji krone, samo polovico importne protivrednosti plačati po stari pariteti, polovico pa po novih tečajih.

Končno piše list, da so češkoslovaške oblasti v Belgradu brzojavno in včeraj tudi pri jugoslovanskem poslaništvu intervenirale, vendar brez uspeha, kar je po mnenju lista škodljivo za češkoslovaške uvoznike, končno pa tudi za jugoslovanske izvoznike. Vsekakor bodo potrebni še osebni razgovori v Belgradu. Članek nosi naslov »Neprijazna praksa«.

Cene v ČSR naraščajo. Od 1. septembra do 1. oktobra je indeks cene v veletrgovini v ČSR narastel od 693 na 704, torej za 1.6 odstotka. Najbolj se je zvišal indeks cen industrijskih surovin in izdelkov (za 4.4 odstotke).

Borzni teden

Ljubljana, 16. oktobra.

Potekel je že drugi teden, odkar je bila najavljena uradno devalvacija francoskega franka, kateri je sledilo razvrednotenje tudi drugih valut.

Ta teden promet na naših borzah ni bil tako znaten, kot prejšnji teden. To se vidi že iz tečajnice, ko n. pr. na ljubljanski borzi ta teden sploh ni bilo zaključkov v angleških funtih. Znatnejši je bil kompenzacijski promet, vendar pa tudi s tem prometom vred ne dosegamo višine iz preteklega tedna.

Pomirjenje na valutnem trgu se je najbolj videlo iz nazadovanja tečaja angleškega funta. Še pretekli teden je bil funt na vseh naših borzah zaključevan po 250, pri tem pa smo že opazili tudi zasebno ponudbo, tako da Narodna banka ni vedno intervenirala. Ta teden pa je funt zopet zdrknil navzdol in dosegel tečaje, katere smo poznali pred sedanjo razburkanostjo na deviznem trgu. V teku tedna je funt v Ljubljani popustil od 249 blago na 247 blago v četrtek, dočim je bilo danes zanj povpraševanje po 237. V Zagrebu je funt v teku tedna popustil od 248.715 na 236.76, v Belgradu pa od 249 na 235 v četrtek, danes pa je tečaj zopet narastel na 237.50.

Podobno je v teku tedna popustil tečaj nemške marke. V ponedeljek je marka beležila v Ljubljani 14.45, v petek samo še 14, v Zagrebu je padla od 14.3650 na 14.02.

Avstrijski šiling je v teku tedna popustil v Ljubljani od 8.55, potem ko je dosegel že najvišji tečaj 8.65 v sredo, na 8.55, v Zagrebu je v začetku tedna beležil 8.465, v torek je narastel na 8.60, kasneje je pa popustil na 8.50.

VREDNOSTNI PAPIRJI

Tudi v vrednostnih papirjih se je promet zelo zmanjšal, to se vidi tudi iz tečajnice posebno zagrebške borze, ki zadnje dni beleži izredno malo zaključkov. Tudi tečaji so popustili. Tako je vojna škoda v Zagrebu popustila od 375—376 v ponedeljek na 366 denar v petek, podobno je nazadovala v Belgradu od 373—374 na 368.50—370. 8% Blerovo posojilo je v Zagrebu popustilo od 85—86 na 84.50—85, v Belgradu od 86.50—87 na 84.50—85. 7% Bler je popustil v Belgradu od 77—77.50 na 75—75.50 itd.

Med delnicami se je dobro držala Narodna banka, ki je v Belgradu, kjer je merodajnejši trg, popustila samo od 7000—7100 na 6900—7050. Bolj je izgubila Privilegirana agrarna banka in sicer v Zagrebu od 205—210 na 190—202, v Belgradu pa od 200.50—202.50 na 190.50—192.50.

Trboveljska ta teden ne beleži znatnih sprememb.

Značilno za presojo položaja na deviznem trgu je vsekakor tudi dejstvo, da je v času, ko je funt notiral 250, beležil v Belgradu napoleondor 250, do včeraj pa je popustil na 343 in sicer se po tem tečaju blago nudi, toda kupcev ni.

Glede včerajšnjega dne na belgrajski borzi piše agencija »Jugoslovanski kurir«, da računajo borzijanci, da je dovolj funtov na trgu. Tako je v četrtek Narodna banka dobila od ene same banke na termin okoli 100.000 funtov. Računa se, da ima Narodna banka okoli 1 milijona funtov, če ne več. Zasebnega blaga je bilo samo na en dan naprodaj na belgrajski borzi 50.000 funtov, od tega je Zagreb dobil 15.000 funtov in sicer je zanje plačal 238 Din.

Naši papirji na dunajski borzi. V zasebnem prometu na dunajski borzi trgujejo tudi s temile našimi papirji: 8% in 7% Blair ter 7% stabilizacijsko posojilo. V naslednjem podajamo gibanje tečajev teh papirjev od sobote preteklega tedna sem. Notirali so:

	10. okt.	12. okt.	15. okt.
8% Blair	156—162	159—161	163—166
7% Blair	151—157	154—157	158—161
7% stab. pos.	24— 25	24.50—25	25.50—26

Avstrijski lesni trg

Graška »Tagespost« prinaša naslednji članek o avstrijskem lesnem trgu:

Po devalvaciji valut je lesni trg miren. Vse čaka na prilagoditev na nove razmere. To je potrebno tembolj, ker so tu razne vesti, ki pravijo, da bodo doslej obstoječi kontingenti in surtakse odpravljene, v drugih državah pa je pričakovati znižanja carin.

Avstrijski trg je miren in kaže, da je letos nastopilo zimsko zatišje prej kot navadno. Gradbena delavnost je skora povsod zaključena ali pa je tako napredovala, da ni več nobene znatne potrebe za les. Pa tudi podjetja za predelovanje lesa kažejo razmeroma malo nagnjenja k nakupom.

Izvoz je nadalje nezadovoljiv. Po uradni statistiki za prvih 8 mesecev t. l. je znašal avstrijski izvoz samo 8.3 milij. met. stotov, dočim je v istem času lani znašal 9.3 milij. Tudi vrednost izvoza je padla od lanskih 64 na 57.9 milij. šilingov. Najvažnejši odjemalec je bila kot doslej Italija. Naslednji posli bodo začeti s pogajanji v Rimu, ki naj premoste obstoječe težave avstrijskega lesnega izvoza. Pristojne italijanske organizacije so že pritrdile razdelitvi 4000 vagonov brušenega lesa po avstrijskem lesnogospodarskem svetu. Cene so zaenkrat v Italiji komaj malo nategnile in ker se vrši stroga pažnja, tudi ne bo nastopilo nobeno znatno zvišanje. Računajo, da bo zabeležiti podražitev komaj za približno 10%.

Lesna trgovina s Švico popolnoma miruje. Tudi v Francijo ne pošiljajo več blaga. Avstrijci pričakujejo znižanje carin za les v Franciji, kar bo razbistrilo položaj. Za avstrijsko lesno gospodarstvo je velike važnosti, če bo podaljšana preferenčna pogodba, ki traja do pomladi 1937. Promet z Nemčijo se giblje v dosedanjih mejah, dočim so dobave na Madjarsko majhne, ker zadeva nabava licenc kot prej na velike težave.

Zakaj ne bi tudi Vi bili zadovoljni,

ko lahko za mal denar dobite **dobro in elegantno obleko iz našega blaga.**

Cene našega blaga za obleke so od 120·— do 180·— dinarjev po metru

VLADA TEOKAROVIĆ i KOMP. PARAĆIN

Tkanine za vsak žep in vsak okus

Tovarniške prodajalne: LJUBLJANA, Gradišče 4 in v vsakem večjem mestu Jugoslavije

TEL. 22-21 **KINO UNION** TEL. 22-21

Po znižanih cenah 3·50 in 5·50 Din

danes ob 14·15 uri **Karl May**

Napeto! Romantično! **Skozi puščavo**

Borza

Dne 16. oktobra.

Denar

Angleški funt je včeraj v Belgradu na oficielnem borznem sestanku popustil na 235, toda po zaključku borze je zopet narastel na 236—237. Danes dopoldne je bila zanj tendenca v začetku slaba, kasneje pa se je blago nudilo v Ljubljani po 237, Zagreb beleži danes za funt 235.996—237.56, Belgrad pa 236.70—238.30.

Avstrijski šiling je v Ljubljani popustil na 8.50—8.60, v Zagrebu na 8.4350—8.5350, v Belgradu na 8.45—8.55.

Grški boni so beležili v Zagrebu 30.65—31.35, v Belgradu 30.90—31.60.

Nemške marke so v Ljubljani popustile na 13.90—14.10, v Zagrebu so pa narastle na 13.92—14.02, za sredo novembra so beležile 13.55—13.75. V Belgradu je znašal tečaj 13.8265—14.0265.

Milan je beležil v Zagrebu 3.20 blago, v Belgradu pa 308.80—311.20.

Ljubljana. — Tečaji s primom.

Amsterdam 100 h. gold.	2330.16—2344.76
Berlin 100 mark	1740.53—1754.41
Bruselj 100 belg	729.70— 734.76
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	213.28— 215.34
Newyork 100 dolarjev	4303.51—4339.83
Pariz 100 frankov	201.97— 203.41
Praga 100 kron	153.44— 154.54
Trst 100 lir	227.44— 229.52

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 3,146.770 din.

Promet na belgrajski borzi je znašal brez kompenzacij 583.000 din.

Curih. — Belgrad 10.—, Paris 20.27, London 21.2025, Newyork 435, Bruselj 73.225, Milan 22.90, Amsterdam 233.75, Berlin 174.75, Dunaj 72.50 Stockholm 109.80, Oslo 107, Kopenhagen 45.075, Praga 15.40, Varšava 82, Budimpešta 85.75, Atene 2.90, Carigrad 3.45, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.39, Buenos Aires 1.2125.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% investicijsko posojilo 82—83, agrarji 48—49, vojna škoda promptna 365—367, begluške obveznice 63—68, 8% Blerovo posojilo 84—86, 7% Blerovo posojilo 75—76, 7% posojilo dr. hip. banke 87—90, — Delnice: Trboveljska 175—180.

Zagreb, državni papirji: 7% investicijsko posojilo 82.50 denar, agrarji 48 denar, vojna škoda promptna 366 denar, 11., 12. 363 denar, begluške obveznice 68 denar, 8% Blerovo posojilo 84.50—85 (87.75, 86), — Delnice: Priv. agrarna banka 190—202, Trboveljska 170—180, Gutmann 60—70; (60), Osj. sladk. tov. 170 denar.

Belgrad, državni papirji: 7% investicijsko posojilo 84.50 denar, vojna škoda promptna 368.50—370 (369, 367.50), begluške obveznice 68.50—68.75 66.75—67.25, 8% Blerovo posojilo 84.50—85 (85), 7% Blerovo posojilo 75—75.75, 7% posojilo drž. hip. banke 90 blago (90), 7% stab. posojilo 83 bl. — Delnice: Narodna banka 6900—7050, Priv. agr. banka 190.50—192.50 (194, 191).

KINO SLOGA TELEFON 27-30

Misterijozni a izredno napeti film

Charlie Chanova skrivnost

Danes ob 14·15 uri po globoko znižanih cenah Din 3·50 in 5·50

25.000 vagonov pšenice prodanih

Na žitnem trgu je položaj neizpremenjeno nadalje čvrst. Opaža pa se v toliko izpremenba, da se da sedaj dobiti sempatja nekaj blaga, tako da ne vlada več tako absolutno pomankanje ponudbe kot prej. Cene pa so ostale neizpremenjene ter stane baško in ban. blago 162—165 Din.

Položaj za pšenico obeta nadalje čvrsto tendenco, kajti vsepovsod v Evropi postaja naša pšenica iskano blago, zlato, za katerega pa moramo v današnjih časih tudi sami zahtevati zlato v enakovrednih devizah. Dobro kaže za naše blago v Franciji. Povpraševanje je zanj v Švici in drugih zapadnoevropskih državah. Tudi Italija nam je v novem sporazumu dovolila znatne kontingente, katere pa bomo pri sedanjem povpraševanju iz drugih držav kar težko izvažali.

Računa se, da je doslej bilo izvoženih iz naše države ali pa je pripravljenih za izvoz v vlačilcih okoli 25.000 vagonov naše pšenice. To potrjujejo tudi naše statistike zunanje trgovine. Julija je znašal izvoz naše pšenice 1.882 ton, avgusta pa že 51.680 ton, torej 5.168 vagonov. Lani avgusta je znašal naš izvoz pšenice samo 77 ton, 25.000 vag. pomeni, da je s tem prodana okoli polovica izvoznega presežka, katerega je cenili samo na 50.000 vagonov v primeri s prejšnjimi, znatno višjimi cenitvami.

Lubjana. Pšenica ban. 79 kg 2% un bč. 78 kg 2% 165—170, bos 77 kg 4% 160—165, rž nova 72 kg 2% bar. 130—135, ajda par. Ljubljana rešetana siva 140—145, oves slav. 1007—110, koruza lelina 1935 bč in ban. 106—108, činkventin sremski 128—130, umetno sušena za konec oktobra 94—95, za november in december 96—98, moka Og bč. in ban 260—265, št. 2 bč. 240—245, št. 5 bč. 220—225, otrobi debeli bč. 107—112, drobni bč. 90—92.

Novi Sad. Pšenica (78 kg 2%) bč. ladja Tisa in Begej 169—171, srem. ladja Sava 166—168, slav. in srem. 158—160, srem. ladja Donava 167—169, bč. in ban. ladja Donava 167—169, bč. ladja Kanal 167—169, bč. in ban. 156—160. Ostala pšenica neizpremenjeno. Cene Prizada neizprem. — Oves: bč., srem., slav. 95—97.50. Koruza: bč., srem. 102—104, ban. 100—102. Moka: bč., ban. og in ogg 247.50—257.50, št. 2 227.50—237.50, št. 5 207.50—217.50, št. 6 187.50—197.50, št. 7 147.50—157.50, št. 8 105—110; srem., slav. og ogg 242.50—252.50, št. 2 222.50—232.50, št. 5 202.50—121.50, št. 6 182.50—192.50, št. 7 147.50—157.50, št. 8 105—110. Otrobi: bč., srem., ban 78—85, bč. ladja 85—87.50. Tendenca mirna. Promet srednji.

Sombor. Pšenica: bč. okol. Sombor 155—157, gbč. 156—158, srem., slav 156—158, juž. ban. 158—160, gor. ban. 160—162, bč ladja Begej šlep 166—168, bč., ban. potiska šlep 166—168. Rž: bč. 123—125. Ječmen: bč., srem. 63—64 kg 102.50—105, bč., srem. pomladni 67—68 kg 122.50—127.50, bar. spomladni 67—68 kg 130—135. Koruza: bč., srem. gar. kval. 103—105, bč. srem nova sušena 90—92. — Vse ostalo neizprem. Tendenca omahujoča. Promet 75 vag.

Kulturni obzornik

Razstava G. A. Kos - Maleš - Gorše in Slaviček

Fr. Gorše: Pajdaši.

Od 4. oktobra dalje traja v Jakopičevem paviljonu umetniška razstava, na kateri sodelujejo trije Slovenci in kot gost Čeh Jan Slaviček Včlanjeni v »Društvu Slovenskih likovnih umetnikov«, so se G. A. Kos, M. Maleš in Fr. Gorše še posebej organizirali v samostojno umetniško grupo, trojico, ki ima namen prirejati lastne razstave. Ta razstava je že njihova druga. O grupi sami je povedal G. A. Kos v pozdravnem govoru na dan otvoritve, da njenih članov ne veže nikaka skupna umetnostna orientacija, temveč volja in ljubezen do dela. Obiskovalec razstave bo to izjavo lahko potrdil, kajti v paviljonu čuje zelo pester trozvok, v ktaerem se ena individualnost od druge točno in ostro odraža.

G. A. Kos je razstavil 20 del v olju in to iz leta 1934-36, namenoma se je to pot omejil na krajine in tihožitja, ker pripravlja figuro, kompozicijo in portret za bližnji čas (katalog). V katalogu nista omenjeni dve številki, to je »Most v Medvodah« in »Gosposvetska cesta«. Motivično imamo v glavnem tihožitja z ribami, šopke različnih rož, kruh in vino, krajino iz Selške doline in drugod, kot popolnoma nov žanr in nov zvok pa nastopata Dalmacija in morje. Med dela, ki na razstavi najbolj ugajata, bi človek prisodil »Ribe II«, kjer je K. jako dobro rešil zvezo temnorjavega, na stare Holandce spominjajočega ozadja z briljanco rib v ospredju, »Smarno goro«, ki učinkuje s svojo kompozicionalno in barvno jasnostjo, »Oljke«, ki težavni tepih naravnih luči pod drevjem vežejo v sila harmoničen, čeprav popolnoma ploskovit barvni lik (tu ima beseda lik svojo polno upravičenost), dalje »Sončnice« in »Rumeni šopek« ter sliki »S Korčule« in »Korčula«.

Osnovna poteza vsega G. A. Kosovega dela je fanatična ljubezen do barve, ki se zlepa ne ustavi, kadar gre za to, da ta element prikaže v vsej njegovi bohoti. Tu barve resnično žive od neke svoje notranje svetlobe, bleščave in razkošja, ki je kratko in malo edinstveno. Slikarjeva precizna in velika rutina te cilje z lahkoto doseza, kajti to tudi ni navadno razmerje do palete, temveč barva dobiva vrednost plemenite in plastične materije ali snovi. Reči je treba, da so to posebnosti Kosove umetnosti, ki so zelo dragocene. Če bi hotel slikarjevo delo prijeti stilistično, mu služi za osnovo vselej in povsod lokalni ton, ki ga s svojo veščo tehniko stopnjuje do pravih iluzionizmov, za kar glej »Kruh in vino II« (1) ter »Gosposvetsko cesto«. Podložena risba razodeva vsepovsod realista, celo naturalista, ki pa sili s svojim iskateljstvom v nove izrazne smeri barve. Na ta račun gre kubizem v njegovih delih (16,18) princip, ki je onemu popolnoma diametralen. Ni dvoma, da bo slikar vešče prebrodil ta konflikt med barvo kot čistim sestavnim delom slikine ploskve in zgradbe, pa med barvo kot atributom naturnih predmetov.

Protizvok G. A. Kosa na razstavi, M. Maleš, ima 30 del, večinoma v tehniki temperi, ki jo topoi prvič kaže, nekaj malega pa tudi monotipij. Izven kataloga je slika »Spomin na Benetke«, ki je eno najbolj privlačnih del njegove kolekcije. Po vsej svoji naravi Maleš je in ostane grafik, grafik, ki ga poznamo zlasti iz lesorezov. Kakor je tam bistvo njegove umetnosti v načinu, kako sporeja in uglašuje belo in črno v ono melodijo, ki bi človek dejal o njej, da je mnogozvočna, čeprav je v bistvu le dvozvočna, tako dela tudi tu. So barve, ki imajo vlogo belega in so druge, ki so črno — vse pa je tako med seboj spojeno in v tolikih inačicah, da človek pozabi na oba motiva in občuti samo še pestrost in lepoto harmonij. Stvari, ki jih je prej nakazal v risbah in lesorezih, danes varira v temperi, z velikim uspehom. Simultanost in slojevitost duševnega dogajanja, prozornost vseh fizičnih in anatomskih oblik, ki puste svobodno preko sebe in skozi sebe druge pojave — ta nujni atribut kubizma je našel pri njem zavetje v območju neizrečne čuvstvene lirike, ki ima manj povedati o slikarskih problemih barve, toliko več pa o tem, da je vsaka barva šifra in simbol naših čuvstev. Slika je šla, a prišla je pesem, pesem barv. In je naravnost nedopovedljivo, kako je s temi modernističnimi sredstvi pri nas mogoče zagrabiti nabožen motiv, kot je na pr. »Slovenska Marija« in ga kot takega ohraniti. Francozom na pr. dajejo ta sestavila priliko za konstruktivizem. Ni tedaj glavno kubizem in tehnika etc., temveč duh. Ljudje, ki imajo opravka z versko sliko, bi se tu lahko globoko zamislili.

F. Gorše je k obema doslej imenovanima kinarska folija. Razstavil je 25 del v raznih materijalih in tehnikah, pri čemer je pripomniti, da samo nova dela. Njegova zadnja razstava v ateljeju, ki je bila retrospektivnega značaja, z deli na tej ni več udeležena. Večino razstavljene plastike predstavljajo dekorativno porabna dela, figure za vrtove, vodnjake, vrhove itd., reliefi in večje statue sorodnega namena. V njih se dobro kažejo osnovne poteze Goršetove umetnosti, ki je v prvi vrsti realistična. Po načinu, kako pojmuje motiv in kakšnega si izbere, vidiš realista, ki življenje z vedrim in ostrim očesom zasleduje in mu razbira njegove značilnosti. Vsa problematika modernega kiparstva je šla mimo tega naturno zdravega duha kot nekaj tujega, po odhodu iz miljeja stilizirane Meštrovičeve forme obstoji za Goršeta samo en problem, ki je: najti naravno plastične formo kot tako in rekonstruirati naravno strukturo plastike in njenega izraznega materiala. To tendenco je posebno v zadnjem času ostreje formuliral, bodisi statuaričnih oblik (»Mladost«), bodisi v takem motivu kot so »Pajdaši«, ki zaključujejo dolgo predstavno vrsto. Poleg istočasno ž njim razstavljajočih kolegov je Gorše nekak »objektivnik«, čigar jasne, predmetu, naravi in osnovnim njunim zakonom služeče poti nobena modernistična vihra ne zmede, gotovo lastnost, ki je ni niti umetniško ni človeško podcenjevati. V drobnih kipcih je te svoje tendence izrazil na način, ki je radi točnega občutja za motiv, formo in mero vreden vse pozornosti.

Gost Jan Slaviček je zastopan na razstavi z 9 risbami. Slikar je sin znamenitega Antonina Slavička, največjega modernega češkega krajinarja impresijonizma. Listi, ki jih je vposlal, niso vsi na enaki višini, omembo zaslužijo zlasti »Divja gos« in »Zubatec«, ki razodevata velik smisel za jasnost forme in za kompozicijo. Krajine se v boljših delih kot so list »S Korčule« ali oni »Z Gräfenberga« ne oddaljujejo od tega hotenja po črni jasnejši zgradbi celote in samolastnosti linije kot izrazila.

Razstava bo odprta do 25. t. m. R. Ložar.

Poslednji Mohikanec

Letos so sredi julija izkopali na pokopališču v Milwaukeeju truplo posebnega človeka. Marsikdo se spominja knjige »Poslednji Mohikanec«. Prijatelji te knjige so zbrali denar, da so izkopali truplo starega Indijanca Williama Dicka, ki je bil zdaj v skupnem grobu. Pokopali so ga v lastni grob, mu postavili nagrobnik z napisom: »Tu počiva v Bogu William Dick, rojen leta 1837, umrl leta 1935, imenovan »Poslednji Mohikanec«.

Ko je konec prejšnjega stoletja prišel s svojo četo v Evropo polkovnik Cody, s pridevkom »Buffalo Bill«, je bil v tej četi tudi William Dick. Nihče ni slutil, kdo je bil. Po pisatelju Cooperu so bili Mohikanci ali Mohigani že zdavnaj izumrli, a leta 1890 so jih uradno našteli še 31 moških in 14 ženskih članov tega rodu, ki je bil nekoč tako številen in mogočen. Seveda so se krog leta 1890 ukvarjali že s poljedelstvom, so sadili koruzo, melone, buče, česen, tobak, krompir in bombaž, in so izdelovali lepe lesene rezbarije ter so za svoje »skvave« narejali krasne rute in ogrinjala, in gojili plemenite konje. Bivali so v državnih zemljiščih, rezervatih, in živeli jako siromašno. Po ameriški državljanski vojni je ostal le še ta kupček mohikanskih beračkov. Odtlej so pa pomrli vsi potomci Dicka in le William Dick, uradno priznani poslednji Mohikanec, je doživel leto 1935. To je bilo lahko dognati, saj je le on sam v milwaukeeški ubožnici prejemal skromno državno podporo.

Za njegovim pogrebom je šlo več sto rdečekožcev, ki so bili od daleč prihiteli in so bili v svojih cenenih evropskih oblačilih dokaz, kako je na zemlji vse minljivo, kako je nekdanji mogočni rod postal beraški. Ti pogrebci so bili večinoma tvorniški delavci iz rodu Cirokezov, Seminolov, Delavarov, Vijandotov, Otavov, Siujev in Narajev, ki so spremili »Tropuščico« — tako so rekli Dicku — na zadnji poti.

»Tropuščica«, ki je bil 98 let star, je bival večinoma v Talekvaju, največjem čirokeškem rezervatu in je 30 let prejemal državno podporo. Kar po dneve dolgo bi bil pripovedoval o svojih doživetjih, saj je bil on brez dvoma poslednji Indijanec, ki je bil privezan na kol, ko so jih mučili.

Leta 1848 so Dicka, ki mu je bilo tedaj 12 let, ujeli Irokezi in ga obsodili na strašno smrt. Tedaj ga je rešil grozovit orkan. Irokezi so zbežali v svoje koče in Dick je izrabil priliko in je pobegnil. — Rdečekožci so se med seboj večno pobijali in z belimi so imeli 42 bitk, kar jih je stalo 30.000 mrtvih, a belih je padlo 14.000. K tistim rodovom, ki so prodirali vedno bolj na sever, kjer so se nalezli jetike in se zastrupljali z žganjem, so spadali tudi Mohigani. Nekoč so tvorili s sosednjimi Delavari zvezo petih rodov »Lenni Lenapi«.

Malo pred smrtjo Williama Dicka je prišel k njemu neki jezikoslovec, ker ni bil Dick samo poslednji Mohikanec, marveč je bil tudi še edini človek, ki je govoril mohikansko narečje. Ne smemo pozabiti, da izvirajo iz tega narečja različna imena, ko, na pr. zemljepisna: Mississippi, Alleghany, Connecticut; živalska: grizli in whipoorwill (ameriški slavček) in še dosti drugih. Dicka bi bili radi spravili v Newyork, a je bil že preslab. Stari Indijanec se je bil sprijaznil z novo kulturo, dasi je preživel večino svojega življenja v oni dobi, ko so se rdečekožci podili po prerijah in se borili z nič manj strahotnimi bizoni in mustangi.

Tisti, ki ščuvajo. Na levi je Pedro R. **Alcaide**, župan v Madridu, ki ima nagovor na bojne čete. Na desni je komunistka **La Passionaria**, ki prav tako poziva vojaštvo, naj brani Madrid pred četami generala Franca.

Najgloblji zlati rudnik

Pri Johannesburgu v Transvaalu so največji zlati rudniki na svetu. Velikanska zlata žila se vleče 1700—2000 m globoko pod zemljo od Johannesburg pa do Blomfontena. Slednje mesto je znano izza burskih vojska.

Svojevrsten je pogled na ta čudež moderne tehnike, ki na preudaren način resniči pravljico o zlatu. Majhni, majhni hribčki — ko pokrajina ponoči — ki pa niso nič drugega, kot nasuto zemljišče, nekdaj dragoceno, zdaj pa nema hribina, ker so ji odvzeli zlato.

Črnci delajo tamkaj. Žive v taborišču Compoud. Dobro jih oskrbujejo, še bolje plačujejo, z njimi ravnajo lepo. Ondotni »Institut of medical Research« se bavi izključno z jamskimi boleznimi, predvsem z jetiko. Tamkaj je zelo razširjena ta bolezen, ki je posledica vdihanega prahu. Komaj bi našli na svetu drugi zavod, ki bi bil temu enak. Opremljen je z najmodernejšimi pripomočki sodobne medicine, tamkaj zdravijo samo učenjaki. Imajo celo lastni zoo, da na živalih preskušajo, oziroma pridobivajo krvno sirotko.

Zastopnika zamorskih rodov — Kules in Bantus — nadzorujeta naporno delo v zlatokopu. Močni, po naravi tako zdravi ljudje, pa jih napadajo in zmagujejo strašne bolezni. Problem črncev v ondotni pokrajini je kardinalno vprašanje. Medtem, ko se v portugalskih kolonijah zamorec izogne belemu, kadar ga sreča, se tamkaj — med britskimi gospodi — čuti skoraj enakovrednega. Mar sluti, da bodo črnopolti zavladali tamkaj slejkoprej? Kolonijski nadzornik si s tem vprašanjem že sedaj beli glavo.

Ko si vse ogledaš, dobiš za v jamo plašč in čepico. Potem pa se z dvigalom pogrezneš v prepad. Trenutno preneha vsak čut in ko dospeš na dno, šumi v ušesih, marsikdo celo omedli. Takšnega takoj spravijo na svetlo. Prvi koraki vodijo v veliko vežo, iz te pa v tesen prostor, kjer postojiš za hip, da se morebitna slabost poleže. Nato stopiš skozi vrata, ki vodijo v rov. Tamkaj je ozračje znosno, celo vročina, kajti z velikimi črpalkami čistijo in dovajajo svež zrak. V rovu pa se gube tračnice, na njih vagoni za zemljo, ki jih žene elektrika. Ker so električne naprave dokaj nizko, nosijo delavci jeklene čelade. Zemljo iztovarjajo ter dvigajo navzgor.

Zlato izločajo prav za prav šele zgoraj. Tamkaj »teče« dobesedno. Ta kovina, okoli katere se suče vse na svetu, je videti zelo čudna, ko teče iz peči. Zelena je. Iz ene tone zemlje dobe zlata za približno 400 Din. Vsakemu obiskovalcu pa v ravnateljevi sobi pokažejo zlato kepo, ki je vredna približno 160.000 Din. Toliko denarja v eni sami kepi — kar na mizi!

Učenec: »Gospod profesor, kakšna je razlika med časom in večnostjo?«

Profesor: »Če bi imel časa za raztolmačenje te razlike, bi trajala kar večnost, preden bi ti razumel to razliko.«

Profesor drugošolcu: »Izračunaj to-le nalogo: če ena in pol kokoši znese v 23 urah eno in pol jajca, koliko jajec bo znesla ena in tri petine kokoši v 19 urah...?«

Po vožnji težkih poliskih pridelkov sta si oba pošteno zaslužila malico ovsa.

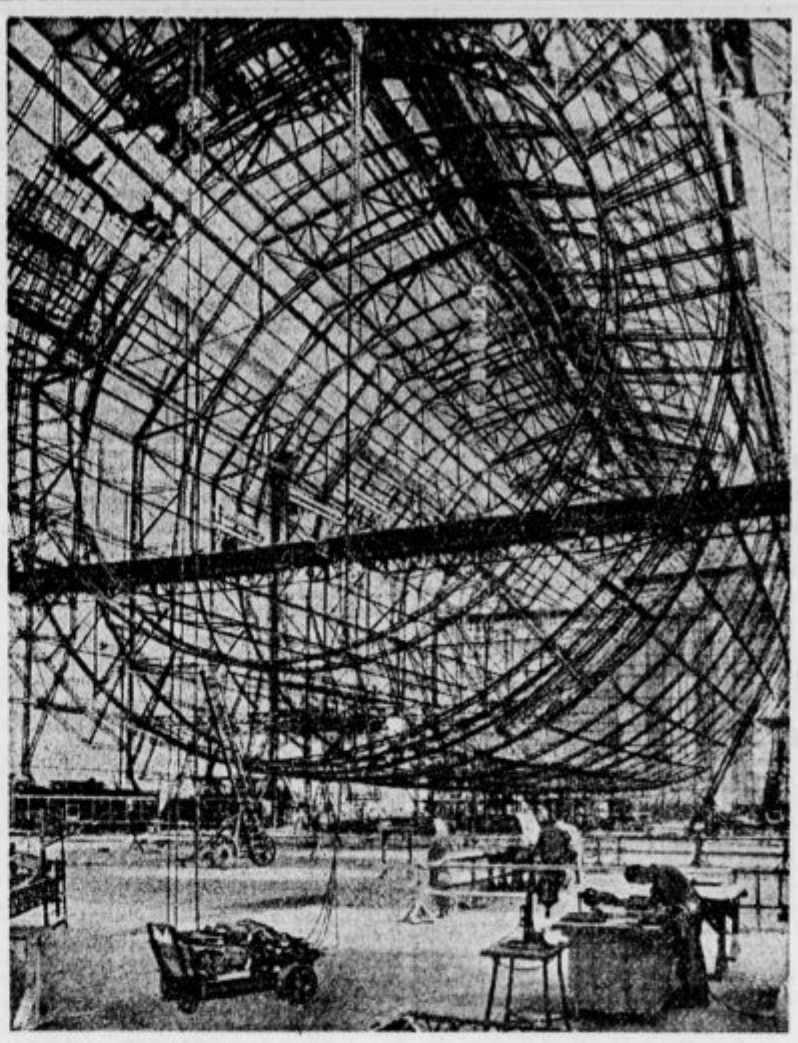

Novi Zeppelin nastaja. Zračno ladjo »LZ 130« gradijo v Friedrichshafenu v Nemčiji

V boju s strupenimi kačami

Ker je kačji strup bolj in bolj potreben modernemu zdravilstvu, sem (pripoveduje neki raziskovalec) v tropskih divjinah lovil strupene kače mambe, kobre in druge. Gram kačjega strupa stane zdaj krog 150 Din. Ker izloča vsaka strupena kača približno četrt grama, se mora lovec štirikrat približati smrti, da dobi gram kačjega strupa in 150 dinarjev.

Kače-mambe so dolge po 3 in 3 in pol metra. Ko lesketajoči se bliski švigajo sem in tja, če jih zgrabiš. Lovec mora tako naglo ustreliti, kakor le moreta roka in oko zaeno naglo skupaj delovati. Zakaj, le sekunde so, ki ga ločijo od prav strašne smrti. Glava kače je tedaj v isti višini ko prsi lovca. Divje žrelo mu zija nasproti in en sam dotikljaj strahotnih zob je že dovolj, da se tudi najbolj orjaški človek že čez nekaj minut spremeni v mrtvo truplo.

Nekega večera sem taval blizu svojega taborišča okoli. Kar tako iz navade sem imel puško pri sebi. Iznenada je nekaj završalo v travi. Takoj sem vedel: kače so! Že čez nekaj sekund sem stal na za meter visoki zgradbi mravelj-termitov in sem z grozo zapazil dve velikanski kači mamba, ki sta lezli vprav proti meni. Še trenutek — nato ju je pokrila trava. Slišal sem pa, kako sta se mi bližali. Zdajci se je na desni strani prikazala tretja zverina, tako da nisem mogel nikamor uiti.

Zaman bi bilo streljati, saj nisem vedel, kam. Ni večje groze na svetu, kot je tista, ko veš za sovražnika, a ga ne vidiš. — Prav blizu mene so mrgolele vse tri kače. Mahoma so se prav pri mojih nogah dvignile vse tri iz trave. Če bi bil le trenil, bi me bile napadle. In sem stal — nepremično — sekunde — to so bile zame ure — in kače so izginile prav pod termitsko zgradbo v luknjo.

Še nedavno me je spremljal neki zamorec, možakar, ki je bil že večkrat prav hladnokrvno tik kačje smrti. Dobila sva prav veliko mambo, ki je vprav hotela požreti podgano. Ko je že lezla dalje, je bil zamorec toliko nepreviden, da je vrgel palico za njo, preden sem ustrelil. Kača se je obrnila ko blisk in šinila kvišku ko bič. — Zamorec je začel kričati in teči. Tudi jaz bi bil najrajši stekel, vendar sem ustrelil a sem zadel kačo vprav v zobovje, tako da je nisem mogel uporabiti. Vendar — življenje sem si le rešil.

„SLOVENEC“ pred 60 leti:

V soboto 14. oktobra 1876.

Izvirni dopisi.

Iz Besje dežele, 11. okt. Stavil bi, da iz te dežele dozdaj še niste nobenega dopisa dobili. Naše gosi nam dajó preostra peresa, preostra ne sicer za bralce, pač pa za vašo sedanjo tiskovno svobodo. Čemu bi tedaj pisali? Ako pomočimo però v črnilo nevolje, zapade list državnemu pravdništvu, ktero bo potrebovalo kmalo veliko in obširno poslopje za shrambo konfisciranih listov in pravo opečnico za sožiganje obsojenih slovenskih časnikov, če jih ne pošilja v »Kaisermühlen« na Dunaj, za kar pa bo zopet treba posebnih vlakov na železnici.

Ubogi slovenski časniki! Jaz ne vem, kdo je bolj obžalovanja vreden, kdo pri tem več trpi, pisatelji ali bralci. Pisatelj, ki suče pero edino iz ljubezni do naroda svojega, mora mirno gledati, kako list odnese policaj, kako objektivno ravnanje zaduši njegov članek in mu prereže njegove dobrovoljne namene. Loti se ga nekak obup, posebno še zarad tega, ker ga tare gotova zavest, da občinstva le majhna množica razume njegov položaj. On podaja občinstvu krepko hrano, a kaj pomaga, ker jo, predno pride mu v roke, prestriže neka oblast, kteri ne more nič! Bralcev velika večina potem misli: kdo vé, kako strupeno jed nam je skuhal? ali: čemu bom plačeval list, če je tako suh ali ga vsaki drugi pot ne dobim? In res! naročniku ni po vsem zameriti, če tako misli. Naročil si je list iz tega namena, da bi ga redno dobival in v njem članke, ki kaj veljajo, ki ga vodijo na političnem potu, podučljive in rezne, ne pa navadnega žaganja ali pogovorov o vremenu ter dolgočasnih premišljevanj. Mi boste zamerili, če rečem, da članki, kakoršne v političnih listih slovenskih sedanja cenzura spod rok spušča, niso boljši od zgoraj omenjenih reči? Mi boste zamerili, če naravnost rečem, da marsikak članek zdaj ni vreden niti tiska niti papirja, kteri je počrnjen ž njim?

Huda se nam res godi obojim, če ne bomo imeli železne volje in se ne bomo znali zatajevati, trpeli bomo veliko škodo. Zato naj oblečejo pisatelji naši za zdaj ovčje kože, bralci naj pa bodo zadovoljni z ovsenim kruhom ali celo z žaganjem. Saj to ne more dolgo trpeti, kažejo se že znamenja lepših dni in boljših časov tudi za Besjo deželo.

V vzhodnopruskem mestu Insterburg se je nenadoma sesula večnadstropna hiša. Ko so razkopavali ruševine in rešili dva ranjenca, pa je izbruhnil požar. Hiša se je sesula radi eksplozije posod z ogljikovim kisikom.

Mednarodni mirovni kongres

Dne 3. sept. je pričel in 6. sept. zaključil svoje seje Mednar. mirovni kongres v Bruslju. Udeležilo se ga je več tisoč zastopnikov iz 40 držav. Največja skupina, do 400 odposlancev, je prišla iz USA. Avstralske odposlance je vodil prosvetni minister. 300 Čehoslovakov je zastopalo 100 društev z Rdečim križem na čelu. Dosti odposlancev je prišlo iz Kitaja. Sovjetske delegate je pripeljal Švernik, angleške lord Robert Cecil in francoske Herriot. Po slavnostni otvoritvi je nadaljeval kongres svoje delovanje v sejah 12 posebnih odborov: cerkvenem, zadružnem, delavskih organizacij, trg.-industrijsko-finančnem, udeležencev svetovne vojne, književno- znanstveno- umetnostnem, parlamentarskem, letalskem, kmetijskem, učiteljskem, sportnem in gospodinjskem. Vsi ti odbori so oglasili svoje sklepe v zaključnem občnem zboru dne 5. sept. Dne 6. sept. so imeli svojo prireditev mednarodni udeleženci svetovne vojne, ki so korakali po Bruslju z napisi in vzkliki proti vojni ter za trajni mednarodni mir.

Ljubezen do glasbe. »Se piskaj, da se bodo lasje posušili!«

Litija

Višek skrajne predrznosti so si dovolili neki mlečnozobi fantalini, ki so v petek, 16. oktobra dopoldne ob belem dnevu trgali lepake s hiš, na katerih vabi JRZ Litija na velik manifestacijski shod v soboto zvečer. Gospoda, ki je te paglavce najela za take »podvige«, bi bolše storila, da jim preskrbi v brezovo olje namočene leskovke in jih pošlje k šolskim knjigam učit se. — Vsekakor je to predrznost brez primere, katero si dovoljuje peščica ljudi od propadle JNS v Litiji, ki si menda še vedno domišljuje, da je za njimi oborožena oblast, bajoneti in glavarji... No, vzlic tem raztrganim plakatom bo predilniška dvorana v soboto zvečer nabito polna zavednega slovenskega ljudstva iz Litije in okolice, vseh stanov, kmetov, delavcev, nameščencev, obrtnikov itd. in bi bilo dobro za ljudi te baže, da si ogledajo in primerjajo praznino, ki bo vladala nas shodu JNS v nedeljo, na katerem bo govoril vpokojeni podban dr. Pirkmajer. Bo pa vsekakor prizor za bogove, ko bomo videli v »bratskem zagrljaju« naše socijal-komuniste z JNS-arji, njihovimi predvčerajšnjimi rablji.

Jesenice

Otvoritev sezone. Igralska družina Krekovega prosvetnega društva otvori sezono v nedeljo, dne 18. t. m. Obenem z otvoritvijo je združena krstna predstava nove slovenske žaloigre »Rojenice«, ki jo je napisal pisatelj Janez Jalen, in v kateri nas povede v planine okrog Triglava, v stare, še pravljične čase. Začetek je ob 8 zvečer; vsi uljudno vabljeni v Krekov dom.

Kranj

Tombola. Opozarjamo, da je danes zadnji dan za nakup tablic po predprodajni ceni 4 Din; jutri bodo po 5 Din. Poslužite se polovične vožnine po železnici. Tombola bo ob vsakem vremenu.

Št. Vid pri Stični

V ponedeljek smo imeli v Št. Vidu semenj. Cene živine so se nekaj zboljšale. Nekdo je dobil za dva res lepa vola kar 10 jurjev. — Sneg pa še sedaj ni popolnoma izginil. Naredil je veliko škode na ajdi, zlasti pa v sadovnjakih in po gozdovih. Drevja je toliko polomljenega, da bo marsikateri imel vso zimo dosti drv. Setev ozimine se bo zakasnila. Njive so od skopnelega snega še toliko mokre, da ni mogoče orati.

Ptuj

Avtomobilska nesreča. V sredo 14. t. m. se je pripetila na državni cesti pri Hajdini avtomobilska nesreča, ki pa k sreči ni zahtevala človeških žrtev. Okrog 13 je vozil Franc Stross, sin trgovca v Ptuju, z osebnim avtom proti Mariboru. V avtomobilu so bile še tri druge osebe. Pri Hajdini mu privozi nasproti tovorni avto, last Fride Jereb iz Maribora. Kako je prišlo do karambola med obema avtomobiloma, še ni ugotovljeno. Dejstvo pa je, da sta oba avtomobila treščila skupaj s tako silo, da je osebni avto popolnoma razbit in ga je vrglo ob brzojavni drog, kjer je obtičal. Kljub temu, da je vozilo popolnoma razbito in tudi varnostno steblo zdrobljeno, se tako šoferju Francu Strossu kakor ostalim potnikom ni nič hudega zgodilo. Tovorni avto je tudi precej poškodovan.

Pretep pri trgatvi. Pri Sv. Barbari v Halozah je prišlo ob priliki vinske trgatve med nekaterimi fanti, ki so pomagali nosili grozdje v prešo, do prerekanja in pretepa. Posredovala je 21 letna Marija Štumberger, hči posestnika, z namenom, da pretepajoče se fante pomiri. V splošnem metežu pa je dobila nevarne poškodbe po vsem telesu, ima pa tudi zlomljeno levo roko. Težko poškodovano dekle so morali prepeljati v ptujsko bolnišnico.

Trbovlje

Prostovoljni popoldanski pouk se vrši na meščanski šoli od 16. t. m. dalje. Deloma se bo obravnavala šolska tvarina, deloma pa poljubni predmeti, ki zanimajo našo mladino, katero hočejo ravno s to šolo rešiti slabega vpliva ceste in brezdelnosti. Z naklonjenostjo in podporo bana je g. ravnatelj Osterc pripravil lepo ustanovo za našo mladino. Koristi vsega tega se bodo staršem razložile na roditeljskem sestanku v nedeljo popoldne.

Spominu koroškega pevca pok. Miheja Habiha prirede koroški Slovenci in prijatelji tužnega Korotana prihodnjo nedeljo 18. t. m. v Trbovljah komemoracijo. Maša zadušnica bo ob 8 zjutraj v tukajšnji farni cerkvi, ob 9 pa bo v narodni šoli v Trbovljah-trg svečana počastitev njegovega spomina. Vabijo se organizacije in prijatelji koroških Slovencev, da v največjem številu počaste spomin našega rojaka in brata, katerega tragična smrt nas bo vedno spominjala na trpljenje našega ljudstva na Koroškem.

Občni zbor Kat. prosvetnega društva bo prihodnjo nedeljo popoldne ob pol štirih v Društvenem domu.

V cerkev grede je umrl upokojenec Benedičič Franc. Ko je v četrtek zjutraj, kakor vsak dan, kar je v pokoju, šel v župno cerkev, mu je pred Hribarjevo hišo postalo slabo, da se je zgrudil na cesto. Zanesli so ga v hišo, a se ni več zavedel in bil čez eno uro že mrtev. Bog mu bodi plačnik!

Radio

Programi Radio Ljubljana:

Sobota, 17. oktobra: 12.00 Plošča za ploščo, pisana zmes, pesmic veselih in godbe za ples — 12.45 Vreme, poročila — 13.00 Čas, spored, obvestila — 13.15 Plošča za ploščo, pisana zmes, pesmic veselih in godbe za ples — 14.00 Vreme — 18.00 Za delopust (igra Radio-orkester) — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19.00 Čas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nac. ura: Razvoj slovenskega revijalnega tiska (g. Božidar Borko) — 19.50 Pregled sporeda — 20.00 Zunanji politični pregled (g. urednik dr. Alojzij Kuhar) — 20.20 Brucovski večer. Besedilo napisal Marjan Mehle, vodi g. prof. Niko Kuret, sodeluje Akademski pevski kvintet in člani radijske igr. družine — 22.00 Čas, vreme, poročila, spored — 22.15 Zabavna glasba (Radio-ork.).

Drugi programi:

Sobota, 17. oktobra. Belgrad I: 20.00 Leharjeva opereta »Paganini« — 22.30 Plesne plošče — 23.00 Kavarniška godba. — *Belgrad II:* 20.00 Potovanje angleškega književnika po južni Srbiji (Nikolić). — *Zagreb:* 20.00 Bariton — 20.30 Radio-orkester — 21.00 Zbor — 21.30 Mandoline in kitare — 22.20 Jazz. — *Dunaj:* 19.15 Pester večer — 22.30 Klavir — 23.15 Dunajske melodije. — *Budimpešta:* 20.00 Molyjeva spevoigra »Neznani nasprotnik« — 22.00 Opera: orkester — 23.20 Plesne plošče. — *Trst-Milan:* 17.15 Plesna glasba — 20.45 Mozartova komična opera »Così fan tutte«, nato plesna glasba. — *Rim-Bari:* 20.40 Igra — 22.20 Plesna glasba. — *Praga:* 20.45 Fallova opereta »Previdni kmet« — 22.30 Pester večer. — *Varšava:* 21.00 Chopinove klavirske skladbe — 21.45 Orkester in bariton — 23.00 Plesne plošče. — *Nemške postaje* imajo ob 20.10 različne pestre glasbene programe. — *Beromünster:* 21.00 Mascagnijeva opera »Cavalleria rusticana«.

Trboveljski Slavčki pri Bati na Borovem

Na svoji zadnji turneji je naš mladinski zbor Trboveljskih slavčkov nastopil v Zagrebu, Belgradu in v Borovu. Mladi pevci so se že dolgo časa poprej zanimali, kdaj si bodo mogli ogledati to tvorniško naselje, ki je nastalo v čudovito kratkem času in se razvilo v lepo malo mesto, ki ima na stotine hiš — vse so enake — tam kjer hiše končajo, so pa majhne vile. V sredini naselja, ob Donavi, so ogromne peteronadstropne tvornice čevljev, galoš, škornjev, te robe izdelajo tam dvajset tisoč parov na dan. Pevci so se najprej ustavili v šoli, to je vzorna, svetla zgradba, narejena po najmodernejših načrtih, za katero žrtvuje vodstvo tvornice ogromne vsote, da si vzgoji v nji ljudi, ki jih potrebuje tvornica za uspešno delo v bodočnosti. Šola postoji komaj leto in pol in je središče verskega in kulturnega življenja. En razred se ob nedeljah in praznikih pretvori v kapelo in tu se čita sv. maša, pri kateri poje otroški zbor. Razen otroškega zbora, ki je ustanovljen po zgledu Trboveljskih Slavčkov, pa ima naselje tudi zbor odraslih »Radiša«. Za petje ima šola posebnega nastavljenca, to je absolventa Zagrebške akademije J. Gorenška. Z njim sodeluje nastavljenec glasbe Iv. Grbec, ki poučuje inštrumentalno glasbo v glasbeni šoli, ki se osniva na naselju. Pod vodstvom teh dveh naših glasbenikov je otroški zbor dosegel že lepe uspehe, v kratkem se bo osnovala skupina malih harmonikarjev po vzoru mariborskih; skupina mladih violinistov, ki imajo ustvariti orkester, pa že pridno vežba.

Da imajo tvorniški delavci, ki so sploh imenovani »saradnici«, tudi lepega duševnega razvedrila, se zelo potrudi vodstvo podjetja, ki pomaga gmotno raznim glasbenim ustanovam, da zamorejo nastopiti tudi v našem društvenem domu, v gromnem prostoru, ki je prvotno služil za tvornico.

Nepozabna so iz lanske sezone gostovanja pevskega društva »Stankovič« in pa koncert operne pevke Anite Mezetove in prof. Srečka Kumarja.

Leto pa je bilo tukaj — od trenutka, ko smo izvedeli za gostovanje Trboveljskih Slavčkov — veliko pričakovanje. Na naselju je namreč mnogo Slovencev, prišli so vsi s svetim spoštovanjem poslušat Slavčke. Šolski otroci, posebno tisti, ki prepevajo v otroškem zboru, so imeli zopet svoj posebni interes na koncertu zaradi nekaterih pesmi iz »Grlice«, ki jih znajo peti tudi oni. Drugi so pa hoteli slišati ta najboljši zbor in tako je bila dvorana »Društvenega doma« razprodana do zadnjega prostora.

Program, namenjen za ljudski koncert, je bil sestavljen po večjem delu iz slovenskih pesmi, največ Adamičevih, neizogibni »Čaće moj«, skladba, ki je napravila povsod tako globok vtis, potem »Pazar živine« St. Mokranjca in slovenska »Jezusa pušeljček«.

Nepopisno je bilo navdušenje poslušalcev, ko so čuli iz grl teh otrok tako angelsko čiste glasove, kakor si jih more človek le v svoji domišljiji predstavljati in to od najglobljih deških altov, do visokih dekliških sopranov in do glasa solistke, ki je posebnost svoje vrste. Malo nam je bilo žal, da nimamo prave dvorane, kjer bi take prireditve prišle do popolnega izraza; a s časom bomo imeli tudi to.

Vodstvo tvornice je pogostilo Slavčke, pri tej priliki so se naši otroci spoznali znjimi, kmalu so se sprijateljili in pobratili.

Ker je tvornica prevzela vse stroške prireditve, so Trboveljski Slavčki dosegli v Borovu materialni uspeh, ki je bil enak materialnemu uspehu, doseženem v Zagrebu.

Slavčki so na večer zadovoljni odšli v svoje Trbovlje nazaj, nam pa brne še vedno tisti lepi akordi v ušesih in nimamo druge želje, kot da jih zopet čujemo takrat, ko bomo imeli novo, lepo, za petje primerno dvorano.

Turizem v Selški dolini

K članku pod gornjim naslovom, ki smo ga objavili v »Slovencu« dne 11. oktobra, nam pošilja SPD sledeče pojasnilo: Selška podružnica SPD, ki je bila ustanovljena leta 1907 v Železnikih, je zgradila leta 1924 na Ratitovcu tik ob Gladkem vrhu Krekovo kočo — Selška podružnica je že leta 1926, torej dve leti po otvoritvi, izročila Krekovo kočo Osrednjemu društvu, ker podružnica sama ni bila finančno dovolj močna, da bi vzdrževala že takrat popolnoma pasivno planinsko postojanko na Ratitovcu. Iz turističnih razlogov je moralo SPD obdržati to kočo, dasi je doplačevalo letno okrog 2000 Din za vzdrževanje. Največ turistov je prihajalo gori z Bohinjske strani, s postaje Nomenj, ker je odtod tudi še danes časovno najkrajši dostop v Krekovo kočo. Planinec tudi sedaj ne more zlahka s primernim odpočitkom v koči odpraviti Ratitovec v enem dnevu. Avtobusne zveze iz Škofje Loke so nezadostne in sorazmerno drage, tako, da planinec, ki je navadno srednjega stanu in ima pičle mesečne dohodke, ne zmore visokih potnih stroškov, ki znašajo že za avtobus do Železnikov in nazaj v Škofjo Loko 32 Din. Tudi ni mnogo časa na razpolago, ker se avtobus iz Železnikov vrača že v zgodnjih dopoldanskih urah. Imovitejši sloji ne posečajo Selške doline, ker je cesta neprimerna za avtopromet. Cene v Krekovi koči so enake kot v ostalih postojankah SPD ter je pisec neinformiran o cenah v drugih planinskih postojankah, ko zatrjuje, da je oskrba v Krekovi koči sorazmerno draga. Statistika kaže, da poseča Krekovo kočo letno okrog 300 oseb, od katerih je najmanj polovica prišla in odšla na bohinjsko stran. Sedanja frekvenca v Krekovi koči torej ne more vplivati na poset letoviščarjev v Selški dolini, marveč je treba glavne vzroke iskati v neprimernih zvezah in v slabih cestah. Osrednje društvo že dve leti ponuja Krekovo kočo okoliškim podružnicam, pa jo nobena noče prevzeti zaradi visokih vzdrževalnih stroškov in ker je planinska postojanka izrazito pasivna. Najbližja podružnica v Škofji Loki, ki je od leta 1929 naslednica Selške podružnice, je ravno pred kratkim časom ponovno odklonila prevzem Krekove koče, dasi Osrednje društvo ne bi zahtevalo od podružnice nobene odškodnine, ker ne kaže investirati dandanes tako dragocenega denarja, ki ga primanjkuje za jako važne postojanke, v planinsko postojanko, ki — kakor izkušnja kaže — nima pogojev za številnejši poset.

Sanacija Osrednje zveze hrvatskih zadrug

Belgrad, 15. oktobra. AA. Uredba o sanaciji osrednje zveze hrvatskih kmetskih zadrug v Zagrebu določa, da bodo zadruge-članice te zveze prispevale na račun jamčevine 10 kratni znesek vpisanih deležev pri Zvezi kot prispevek za sanacijo Zveze. To se ima plačati iz rezervnih skladov teh zadrug. Po uredbi o likvidaciji kmetskih dolgov se odpiše dolžnikom zadrug 50% dolga, ta odpisani dolg se bo pa kril tako, da bo država dala 25%, za drugih 25% se bodo pa vzeli dejanski rezervni skladi zadrug in pol zneska deležev zadružnikov zadrug, kolikor pa to ne bi zadoščalo, bo tudi ta del pokrila država.

Sport

Nogometne tekme in nedeljska služba božja

Že nekajkrat smo opazili, da je LNP odredila za nogometne prvenstvene tekme tako zgodnjo uro, da je bila igralcem udeležba pri službi božji takorekoč onemogočena. Mislili smo, da so to le osamljeni slučaji, a opažamo, da se to vedno pogosteje ponavlja. Tako je na primer zopet za jutri določena na igrišču ASK Primorja juniorska prvenstvena tekma med SK Ljubljano in SK Mladiko že ob 8.30 (glej službene objave LNP v včerajšnjem »Jutru«).

Če gospodom, ki pri tej stvari odločajo, osebno morda ni do izpolnjevanja verskih dolžnosti, nas to ne briga. Vendar pa bi morala oblast, ki ji je podrejen ves slovenski nogomet, računati s tem, da ima pod seboj tudi članstvo, ki mu je izpolnjevanje verskih dolžnosti važnejše nego šport. Kadar gre za juniorske tekme, podobne odredbe ne otežkočajo samo izpolnjevanja cerkvene zapovedi, marveč naravnost nasprotujejo državnemu zakonu, ki za šoloobvezno mladino določa obvezno šolsko mašo, ki je v Ljubljani po večini ob osmih, če ne še pozneje.

Če v tem oziru ne bo zaleglo opozorilo, bomo prisiljena ubrati drugo pot, da se zanaprej mladina v izvrševanju svojih verskih dolžnosti ne bo ovirala. — Dr. Fr. Blatnik.

Mošino moštvo v Ljubljani

Hašk je obdržal svojo tradicijo in je preteklo nedeljo zopet porazil državnega prvaka. BSK je izgubil dve važni točki in zato bo poizkusil, da jih v nedeljo odvzame Ljubljani. Z voljo do zmage odpotuje BSK iz Belgrada, da si izboljša položaj v prvenstveni tabeli in zopet dokaže tudi našemu športnemu občinstvu, da z vso upravičenostjo uživa naslov najboljšega kluba v državi.

Težko stališče imajo naši fantje. Vsi vneti pristaši SK Ljubljane, kakor tudi vsa slovenska športna javnost pričakuje, da bodo vložili vse svoje sposobnosti in kronali dosedanje uspehe v letošnjem državnem prvenstvu z zmago nad prvakom države. Gigantska borba se nam obeta in zato je dolžnost slehernega športnika, da gre v nedeljo na igrišče ASK Primorja, da vzpodbuja zastopnika slovenskega nogometa v borbi, ki bo lahko odločilno vplivala na stanje vrhu tabele. Zavedati se moramo, da premagati BSK, ni lahka zadeva, lahko pa se je fair borili in v mejah športne fairnesse vzpodbujati svojo enajstorico ter izražati svoja čustva ob poteku velevažne borbe. Naši beli SK Ljubljani želimo samo, da bi nasprotno od Haška prelomila tradicijo in dosegla rezultat, kakoršnega si želi vsa slovenska športna javnost. Predprodaja vstopnic se vrši v trgovini Rokavičar in pri blagajni Kavarne Emona.

NAVODILA

za nedeljske posetnike tekme Ljubljana : BSK.

Predprodaja vstopnic (navedenih stojišč in tribunskih sedežev) za nedeljsko tekmo Ljubljana : BSK bo v trgovini Rokavičar, Prešernova ulica, in pri blagajni kavarne »Evropa« V nedeljo, na dan tekme, bo predprodaja v tajništvu kluba: Beethovnova 9, pritličje levo, od 10 do 12 dopoldne.

Na igrišču bodo poslovale štiri blagajne, in sicer: prva za tribunske sedeže članov in nečlanov. Za to blagajno je poseben vhod na igrišče. Druga blagajna bo imela samo stojišča za nečlane. Tretja blagajna bo prodajala stojišča za člane in dijake; pri tej blagajni bodo imeli vhod tudi vsi imetniki prosilih vstopnic. Četrta blagajna, ki bo postovala pri malih vratih za tribuno, bo imela vstopnice za vse kolesarje: člane in nečlane ter mladino in vojake. Pripominjamo, da imejitelji koles imajo vstop na igrišče samo pri tem vhodu. Z ozirom na to, ker se pričakuje za nedeljsko tekmo velik naval, se naprošajo posetniki tekme, da se strogo držijo gorajih navodil. Vsakdo bo imel dostop samo pri tistem vhodu, pri katerem si bo nabavil vstopnico.

Priporočamo avtomobilistom, da kupijo vstopnice že v predprodaji, ker dohod na igrišče bo dovoljen samo imejiteljem vstopnic.

POSLEDNJA BESEDA TEHNIKE

DVOROVNE „REKORD" PEČI

za kurjavo z domačim premogom

Proizvod:

ZEPHIR d.d., SUBOTICA

ZAHTEVAJTE BREZPLAČEN CENIK!

TOVARNIŠKA SKLADIŠČA

Ljubljana: Jos Zalta & Co.
Celje: D. Rakusch
Maribor: Železnina Lotz
Ptuj: Anton Brenčič

Obenem prodaja prvovrstnih „ELITE" in „EVA" štedilnikov iz iste tovarne

SK Reka : SK Slovan

Dolgoletna drugorazredna tovariška kluba igrata v nedeljo svojo prvo tekmo v novem prvenstvenem tekmovanju. Reka, ki je v svojih dosedanjih srečanjih v prvem razredu edina dokazala, da ji pripada prvorazrednost, dočim se o Slovanu tega ne more trditi, ker se mu dosedaj še ni posrečilo afirmirati v prvem razredu. Kakor se zdi, preživlja Slovan težko notranjo krizo. Tekma se vrši ob 10 dopoldne na igrišču Slovana v Mostah za Kolinsko tovarno pod vodstvom g. Mrdjena.

Predtekmo igrajo jun. Reke in Slovana ob 9.

Drugorazredne tekme

Drugorazredna prvenstvena tekma med Jadranom, zastopnikom Trnovskega okraja in Mladiko iz Vodmata, se odigra v nedeljo ob 10 na igrišču SK Jadrana. Jadran, ki je prošlo nedeljo igral brez treh svojih najboljših igralcev, nastopi topot zopet z nekaj svojimi starimi ruutiniranimi kanoni. Mladika, o kateri je znano, da zaigra požrtvovalno in z veliko ljubeznijo do svojega kluba, pa bo skušala svoj nedeljski neuspeh proti Marsu čimbolj popraviti, zato se obeta res zanimiv in napet nogometni dvoboj.

SK Grafika : SK Moste

V nedeljo dopoldne ob 10 igrata omenjena kluba prvenstveno tekmo na igrišču SK Moste v Mostah. Moste so znane, da igrajo z elanom in voljo do zmage. Pa tudi grafičarji potrebujejo točk, zato je pričakovati lepe in zanimive borbe. Simpatizerji in prijatelji nogometa vabljeni.

SK Korotan (Lj.) : SK Mars

V nedeljo dopoldne ob 10 igrata imenovani moštvi na igrišču Mladike na Kodeljevem prvenstveno tekmo. Moštvi sta zelo enakovredni, zato bo igra zelo zanimiva. Od te tekme zavisi, ako bo obdržal Mars svoj položaj, ali pa ga bo zamenjal s Korotanom. Mladi in požrtvovalni Korotanci bodo prav gotovo skušali vzeti Marsu obe točki in priključiti k dvem zaporednim zmagam še tretjo. Tekma bo zato zelo zanimiva, saj tudi Mars ne bo držal križem rok, ko se je pririnil po težkih borbah na čelo tabele.

Ljubljansko gledališče

DRAMA — Začetek ob 20.

Sobota, 17. oktobra: *»Konjeniška patrola«.* Red A.
Nedelja, 18. oktobra ob 15: *»Mladi gospod šef«.* Izven. Znižane cene. — Ob 20: *»Florentinski slamnik«.*
Ponedeljek, 19. oktobra: *»Tudi Lela bo nosila klobuk«.* Red B.

OPERA — Začetek ob 20.

Sobota, 17. oktobra: *»Vesela vdova«.* Izven. Znižane cene.
Nedelja, 18. oktobra: *»Ples v maskah«.* Premiera. — Premierski abonma
Ponedeljek, 19. oktobra: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Sobota, 17. oktobra ob 20: *»Pohujšanje v dolini šentflorijanski«.* Red A.
Nedelja, 18. oktobra ob 15: *»Zorka«.*
Ob 20: *»Prva legija«.*

Poizvedovanja

Zgubljeni ključi. Trije različni ključi na obročku so se zgubili v mestu. Najditelj naj jih odda proti nagradi v vili Bidovje št. 3.

Celjski šport

Celjski šport. V nedeljo dopoldne bo ob 9 na igrišču SK Olimpa v Gaberju prvenstvena drugorazredna tekma med SK Laškim in SK Hrastnikom, ob 10 bo na igrišču SK Jugoslavije na Sp. Lanovžu prvenstvena drugorazredna tekma med SK Jugoslavijo in SK Žalcem, ob 15 pa na Glaziji prvenstvena prvorazredna tekma med SK Celjem in SK Rapidom.

★

ASK Primorje (lahkoatletska sekcija). Za nedeljski četveroboj SK Ilirija, SK Korotan, SK Planina in ASK Primorje, ki ga priredi SK Ilirija v nedeljo, dne 18. t. m. ob 15 na telovadišču ljubljanskega Sokola v Tivoliju, so določeni naslednji atleti-juniorji: Marinček Miloš, Srakar Drago, Kočar Andrej, Keržič Stane, Polak Bojan, Vahtar Zdenko, Naberník Anton, Skaza Miloš, Boltavzar Bogomil, Pirih Miroslav, Potokar Jože, Mayer Franc, Možina Franc, Lušicky Dušan, Kuret Dušan, Kozine Bojan, Adamič Mirko, Horvat Zdravko, Jaklič Franc, Jordan Marjan, Jurman Karel, Jansky Feliks, Kobler Adolf, Žargij Mirko, Žolgar Danilo, Žagar Maks, Pirec Ladislav, Renčelj Miljko, Rupnik Božidar, Ribičič Dimitrij, Schweiger Anton, Smodiš Janko, Stojković Danilo, Tomšič Marjan, Tischler Rihard, Trost Janez, Wernig Ferdo, Zornada Josip, Gradišnik Dušan, Kramaršič Marko in Vidmar Stojan. Vsi imenovani naj se javijo na klubovem igrišču v petek ali soboto popoldne zaradi opreme. V nedeljo morajo biti na tekmovalnem prostoru najpozneje ob 14.30 in prinesti s seboj vso opremo, ki jo imajo doma. Zunanji tekmovalci naj sporočijo pravočasno na tajnikov naslov: Savo Sancin, Tavčarjeva ulica I-III, točen prihod, kakor tudi naj se takoj po prihodu javijo pri njem na domu. Predsedstvo.

SK Ilirija (drsalna in hockey sekcija). Dne 20. t. m. bo v posebni sobi kavarne »Evropa« ob 18 obvezen članski sestanek. Obvestite se med seboj. — Nač.

SK Slovan. V nedeljo ob pol 9 juniorji, ob pol 10 I. moštvo v garderobi. Igramo z Reko. — Hovar, Poljšak in Gašpari sigurno! — Načelnik.

STK Moste. Igralci, ki so v nedeljo igrali proti Korotanu, naj bodo v nedeljo ob 9 na našem igrišču zaradi tekme z Grafiko. Ob istem času naj se zglase sigurno tudi Goršič in Justin. Zadržek je tekom današnjega dne javiti načelniku.

Kofce, 12. oktobra: Smuka pod Velikim vrhom Košute nad planino Kofce, v višini 1600—1700 m, je zelo ugodna. Barometer se stalno dviga; temperatura je 5 stop. nad ničlo. — Dom na Kofcah je zelo dobro oskrbovan ter nudi obiskovalcem, prvim smučarjem, ugodje v vsem: prehrani in prenočišču. — Železniške, kakor tudi avtobusne zveze so ugodne ter omogočajo enodnevni poset in prijeten oddih v prekrasnih planinah.

Naznanila

Ljubljana

1 *Kino Kodeljevo* igra danes ob 8 in jutri ob pol 4, pol 6 in 8: »Maška v vrtu« (Magda Schneider, Theo Lingen), in glasbeni film »Sirene«.

1 *Nočno službo imajo lekarne:* dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6; mr. Rečevar, Celovška cesta 62, in mr. Gartus, Moste.

Cerkveni vestnik

Marijina kongregacija za gospe pri sv. Jožefu bo na misijonsko nedeljo popoldne od 4 do 5 skupno molila pri sv. Jožefu Naivetišče.

Tinček in Tonček v Atlantidi

184.

Gorila se pridruži.

Ko je Tinček zlezel na suho, se je zdajci na vso moč začudil: po lestvi, ki je bila pritrjena k skrivnemu okencu v steni, se je spuščala navzdol gorila. Na noben način ni hotela dečkov pustiti samih, pa jima je sledila prav do semkaj.

Tinčku, ki ga je ta nova pustolovščina že začela malo skrbeti, se je velik kamen zavalil od srca.

»Zdaj se nama ni treba nič hudega bati!« je zadovoljno rekel Tončku ter svečano zaklical: »Vsi možje na krov! Odplujemo.«

Hip nato se je splav že premaknil — in naša dva junaka sta odplula novim pustolovščinam nasproti.

Galopne in kasaške dirke

priredi Kolo jahačev v zvezi z Jezdnim odsekom Ljubljanskega Sokola dne **18. oktobra na vojaškem vežbališču, Fužine pri Ljubljani, — Začetek ob 14. uri.**

+

UMRL NAM JE NAŠ DRAGI TOVARIŠ

PROF. DR. IVAN ARNEJC

OHRANILI GA BOMO V TRAJNEM IN NAJLEPŠEM SPOMINU

PROFESORSKI ZBOR
DRŽAVNE KLASIČNE GIMNAZIJE V LJUBLJANI

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda Din 1·—; ženitovanjski oglasi Din 2·—. Najmanjši znesek za mali oglas Din 10·—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petitna vrstica po Din 2·50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službo dobe

Samostojno šiviljo

Slovenko išče kot kompanjonko zagrebška dobro idoča, prvorazredno uvedena tovarna perila z električnim pogonom, z dvajsetimi najmodernejšimi stroji. Potrebno ca. 50.000 dinarjev. Informacije: Poslovalnica Pavlekovič, Zagreb, Ilica 144. Znamko priložiti. (b)

Mizarja-družabnika

za povečanje obrta iščem. Kolizejska 8. Josip Zorman, mizar. (b)

Službe iščejo

Knjigovodja

poslovodja - Mahrovec - zmožen slovenščine in nemščine, z obrtno pravico, išče primerno službo. - Naslov pri Aloma Company, d. z o. z. v Ljubljani. (a)

Dobra kuharica

samostojna, varčna in snažna, z dobrimi spričevali, srednje starosti, išče mesto k manjši družini. Ponudbe upravi Slovenca, Celje pod šifro: »Varčna« št. 15424. (a)

Obrt

Čč. duhovnikom

se priporoča za izdelavo talarjev, salonskih oblek in drugih oblačil

CERAR SREČKO
krojač
Kolodvorska ulica štev. 6.

Prodamo

Več šivalnih strojev

za čevljarje in sedlarje, dobro ohranjenih in generalno popravljenih, prodam. Prodam tudi dobro ohranjena kopita za moške, damske in otroške čevlje v vseh oblikah. - Ant. Štefe, Kranj. (l)

Nogavice, rokavice

in pletenine Vam nudi v velikl izberi najugodneje in najceneje tvrdka Karl Prelog, Ljubljana, Židovska ulica in Stari trg. (l)

Hindenburg jagoda

največja na svetu

100 rastlin Din 30·—

Zajamčeno najplemenitejše sadje, cepiči, rože itd.

Navodila za sajenje, opis vrst in glavni poučni katalog pošljemo brezplačno.

Akad. dipl. višji vrtnar

Hiršl Vladislav
i drugovi

Velika trto- in sadjereja
SUBOTICA
Poštanski pret. 26. Telefon 66

Za šolarje

vseh vrst obleke, pumparce, perilo itd. v največji izberi dobite poceni pri Preskerju Sv. Petra cesta 14. (l)

Šivalni stroj

pogrezljiv, nemški fabrikat, z okroglim čolničkom, kateri tudi štika, se po nizki ceni proda. Nova trgovina, Tyrševa cesta 36. (l)

Moji zobje so taki, kot da mi je 20 let

Samo oni, ki so že od rane mladosti vedno uporabljali PASTO ZA ZOBE GIBBS, morejo to potrditi.

Specijalno milo, ki ga vsebuje PASTA ZA ZOBE GIBBS:

. . . . . razkraja mastne ostanke, ki se nabirajo na zobeh,
. . . . . nevtralizira kislino v ustih in preprečuje na ta način kvarjenje zob,
. . . . . ohrani zobe zdrave in popolnoma bele, ne da bi najmanj kvaril sklenine.

Zato torej se najboljši špecijalisti zobne higijene ne branijo priporočati

PASTO ZA ZOBE
NOV RECEPT, PASTA, KI JE KOMPAKTNEJŠA IN SE BOLJ PENI

Stanovanja

Dvosobno stanovanje

se odda z novembrom. - Novosel, Aljaževa 24-I. č

SOBE

Opremljena sobica

s posebnim vhodom se takoj odda solidni osebi. - Rimska cesta 3. (s)

Dijaki

Dijak

se sprejme z vso oskrbo v bližini nove gimnazije. Dravska 18-I. (D)

+

ZAPUSTIL NAS JE LJUBLJENI SOPROG, DOBRI OČE, BRAT IN STRIC, GOSPOD

DR. IVAN ARNEJC

PROFESOR KLASIČNE GIMNAZIJE V LJUBLJANI

DANES, DNE 16. OKTOBRA 1936, OB ENI ZJUTRAJ, PREVIDEN S TOLAŽILI SVETE VERE, V 61. LETU STAROSTI.

POGREB NEPOZABNEGA POKOJNIKA SE BO VRŠIL V NEDELJO, 18. OKTOBRA 1936, OB TREH POPOLDNE IZ HIŠE ŽALOSTI, RIMSKA CESTA 20, NA POKOPALIŠČE NA VIČU.

LJUBLJANA, DNE 16. OKTOBRA 1936.

GLOBOKO ŽALUJOČA SOPROGA IRMA ROJ. PRETTENHOFER, MIRKO, SIN, VERA IN JUTA, HČERI — IN OSTALO SORODSTVO.

TUDI VAŠ NOVI PLAŠČ OD · PAULINA · kjer kupite vse: blago, krzno, podlogo in najboljše krojaško delo iz prve roke, zato najceneje. **Konfekcija PAULIN - Ljubljana - Kongresni trg štev. 5**

Alja Rahmanova: 82

Tovarna novega človeka

Roman.

Mislil sem, da je treba najprej iztrgati iz človeških src božjo misel in s tem napraviti prostor novim oblikam. Kje je tu napaka?

Sedaj mu je prišlo na misel neko mesto pri filozofu Herzenu, mesto ki je v njem že prej budilo lahno čustvo nezadovoljstva in negotovosti: »Zavrgli smo vsako pozitivno religijo, obdržali pa vse verske navade; po izgubi nebeškega raja verujemo sedaj v raj na zemlji in s tem se še ponašamo!« Kaj je hotel s tem povedati oče ruske revolucije?

Tovariš Vladimirov je vzel v roke zvezek Hercena, ki je ravno ležal pred njim, ker se je hotel pripraviti na svoje prihodnje protiversko predavanje; kakor bi hotel zabrisati neprijetni vtis, ki ga je izpreletel ob spominu na te temne besede, je odprl knjigo tam, kjer je bilo njegovo priljubljeno mesto.

»A naj pride kar hoče, dovolj je, da bo v tem požaru blaznosti, sovraštva, maščevalnega povračanja in prepirov propadel svet, ki tlači novega človeka, ki ga ovira v življenju, ki nasprotuje uresničenju bodočnosti. Ali ni to dovolj? Zato pa naj živi kaos in uničenje! Vive la mort! Prostora bodočnosti! Mi pa hočemo biti krvniki preteklosti!«

Srečen smehljaj je spreletel njegov obraz, ko je bral te vrstice. Pri branju teh omamljajočih besed ga je vedno prevzelo čustvo ponosa; tedaj je vselej vedel, da ni le zmagovalec, temveč tudi rušilec in stvarnik...

Tovariš Vladimirov je bral dalje — toda nenadoma se je zmračil njegov obraz; strah, skoraj obup je govoril iz njegovih potez. Kako je le mogel prezreti to mesto? Kako je bilo mogoče, da je to mesto moglo ostati pod sovjetskim režimom? Prej, pod carjem, je bila ta knjiga, »najbolj revolucionarna med vsemi«, prepovedana — sedaj pa, po revoluciji, bi jo morali v Rusiji ne samo prepovedati, ampak sežgati zaradi tega edinega mesta:

»Tedaj bo prišla pomlad in novo življenje bo šelestelo na njihovih grobovih. Začel se bo nov obtok dogodkov, tretje poglavje svetovne zgodovine. Njen osnovni ton moremo že zdaj z lahkoto uganiti. Najjasneje zvenijo socialne ideje — socializem se bo izživel v vseh svojih fazah do skrajnih konsekvenc, do absurda. Tedaj se bo titanskim prsim revolucionarne manjšine vnovič iztrgal krik zanikanja in vnovič se bo vnel boj na življenje in smrt, v katerem bo socializem zavzel mesto današnjega konservatizma, ki ga bo premagala bodoča, nam neznana revolucija!«

Kaplje potu so stopile tovarišu Vladimirovu na čelo. Tako torej trdi sam oče ruske revolucije, da bo revolucija šla do absurda in da jo bo premagala nova revolucija! Socializem je v Rusiji zmagal — prvi del Hercenove prerokbe se je tedaj izpolnil! Lahko se torej zgodi, da se bo izpolnil tudi drugi del! To se pravi z drugimi besedami, da so dnevi ruske revolucije šteti in da ne bodo trajali večno! Socializem bodo privedli do absurda! Kaj pa je absurdno? Če hočemo povedati resnico: da, naše rusko življenje, kakršno je danes, je absurdno, od začetka do konca absurdno! Kam plovemo? Kam vodimo?

31.

Česar se je Tanja bala, je prišlo. Njen mož je nemirno stopal po sobi sem in tja, okrog ust mu je igral čuden izraz in oči so mu žarele pod težkimi vekami kot oglje. Tanja je pristopila in mu položila roko na rame. Osorno jo je odrinil, jo postrani pogledal in zamrmral:

»Nobenih nepotrebnih nežnosti, prosim!«

Tanja ni odgovorila. Stopila je k mizi, da bi jo pogrnila za večerni čaj. Vedela je, da bo že sam pričel zopet govoriti, da bo vrgel človeku v obraz ploho obdolžitev, in potem se bo končalo tako kot zmerom...

»Komunist sem in komunist ostanem!« je nenadoma zakričal tovariš Vladimirov in udaril s pestjo po mizi. »Naša ideja je boljša od krščanske, kajti mi hočemo osrečiti človeštvo tu na zemlji, dočim jih Kristus tolaži z onostranstvom, o katerem nihče nič ne ve. Naša ideja je velika, toda...

Zastokal je, se naslonil s komolci na mizo in z rokami zakril obraz.

»Toda kaj, ko pa so ljudje tako nizki, tako podli! Sami lopovi, tatovi in podleži krog in krog! In s takimi ljudmi hočemo uresničiti naš ideal! Tovariš Petrov je poneveril uradni denar, tovariš Beguncov sprejema podkupnino, tovariš Vasiljev se ves dan vlači z ženskami, tovariš Ivanov pije kot krava, tovariš Bajanov je postal buržuj, uredil si je stanovanje kot kakšen tajni svetnik. Kamorkoli pogledaš, povsod je tako... In kakšni ljudje so to bili prej! Trdni, močni, grčavi možaki, na katere si se mogel zanesti! Skupaj smo se borili proti carizmu, skupaj proti belim, dokler nismo zmagali. Takrat pa se je začelo: pomeščanili so se drug za drugim. Ali smo torej zato morali poklati toliko ljudi? Prej buržuj in zdaj buržuj! Kako da je to tako prišlo? Zakaj je človek podlež, svinja!«

Tovariš Vladimirov je vstal počasi in težko. Nato je stopil pred Tanjo, povesil spodnjo ustnico in nepremično zrl vanjo. Čisto drobno se je čutila pod težo njegovega pogleda, kakor ptič pred kačo; zona je spreletela nejno telo in polna strahu je čakala trenutka, ko jo bo zgrabil in trpinčil njeno telo. In ta trenutek je prišel...

Celoletna naročnina na:
Zbirko domačih pisateljev, 3 vezane knjige Din 132·- ali mesečno Din 11·-
Kosmos, 3 vezane knjige Din 156·- ali mesečno Din 13·-
Jugoslovanska knjigarna

Za »Jugoslovansko tiskarno« v Ljubljani: Karel Čeč. Izdajatelj: Ivan Rakovec. Urednik: Viktor Cenčič.